२४०८ શ્રી

લઘુજ્યોતિષ દર્પણ.

દોહરો.

જ્યોતિષિ વિદ્વાન જન, વેપારી વર નામ;
શકુની સકલ સુગૃહસ્થને, આ પુસ્તક અભિરામ. ૧

સર્વ સદ્ગૃહસ્થ, જ્યોતિષિયો અને વર્ષાદની શોધ-
કરનારાઓના સદા ઉપયોગને માટે

મિશ્ર દયારામ ગીરધરે

છપાવી પ્રસિદ્ધ કર્યો.

મુંબઈ: २७०६

ફોર્ટ પ્રીંટીંગ પ્રેસ.

સંવત્ ૧૯૪૧.

મૂલ્ય આના ૭.

પ્રસ્તાવના.

પ્રાચીન કાળમાં જ્યોતિષના કેટલાક ગ્રંથો સંસ્કૃત ભાષામાં રચાયલા છે, પરંતુ હાલ તે ભાષાનો પરીચય વધારે નહીં હોવાથી, કેટલાક લોકો તેની ખુબી બરાબર જાણતા નથી. એટલુંજ નહીં પણ કેટલાકને તો તેના સત્યાસત્યનો સંશય રહેછે. એવું ધારી મારી શક્તિમુજબ પ્રશ્ન સારસંગ્રહ, પ્રશ્નભૈરવ, પ્રશ્નકૌમુદી, કેરલ, પ્રશ્નવૈશ્નવ, વર્ષની રીતિ સારૂ તાજક, માસગર્ભ સારૂ મેઘમાળા, મેઘરાજ, શુકન સારસંગ્રહ, વસંતરાજ, રત્નમાળા, વગેરે ગ્રંથોમાંથી સાર કાઢી આ પુસ્તક ગુર્જર ભાષામાં બહાર પાડ્યું છે. કારણ આજ કાલ આ ભાષાનો ફેલાવો અતીશય જોવામાં આવેછે. આ પુસ્તક વિશે હું કાંઇ લખું તેને બદલે તેની પરીક્ષા સુજ્ઞ વાંચનારાઓનેજ સોપું છું.

આ મારો પ્રથમનો પ્રયત્ન છે. જેથી કોઇપણ રીતે ભાષા વગેરેનો દોષ હોય તો માફી બક્ષી ગુણનું ગૃહણ કરશો એવી આશા છે.

હજીપણ સજ્જનોનો આશ્રય હશે તો મારી શક્તિ મુજબ આ વિષયપર પુસ્તકો બહાર પાડતો જઇશ.

આ પુસ્તકમાં પછવાડે માસ માસની સંક્રાંતિપરથી ચાલતાં વર્ષના દરેક મહીનાના ભાવમાં તેજી મંદી ઉપર પ્રમાણે લખી જણાવી છે. કોઇ માસમાં તેજી અગર મંદી લખેલી હોય તેજ માસમાં આગળ અથવા પાછળ થોડો વખત તેથી વિરૂદ્ધ થાય તેપરથી તેમાં લખેલું ખોટું સમજવું નહીં. કારણ આખા મહીના લગી તેજી અથવા મંદી એકજ રહે નહીં. તે બે વખતે સુજ્ઞ લોકો તર્કશક્તિથી આગળ અથવા પાછળનો ખ્યાલ કરી સમજી લેવું.

अनुक्रमणिका.

विषय. | पृष्ठ.

२४०८

लघुज्योतिषदर्पण.

श्रीगणेशायनमः ॥ लम्बोदरंविघ्नविनाशनंच नत्वाभवानीतनयंगजास्यम् ॥ यस्यप्रसादेनसुराःसमस्तास्तिष्ठन्तिस्वेस्वेचपदेसदैव ॥ १ ॥

અર્થ.—લંબોદર એવા, વિઘ્નનાશકારક, ભવાનીના પુત્ર, ગજમુખ છે જેનું, જેની કૃપાથી સર્વ દેવતા પોતપોતાના પદમાં નિરંતર રહ્યા છે, તેને હું નમું છું. ॥ ૧ ॥

नारदसंहिता.

सिद्धान्तंसंहिताहोरारूपंस्कंधत्रयात्मकम् ।
वेदस्यनिर्मलंचक्षुर्ज्योतिश्शास्त्रमनूत्तमम् ॥

અર્થ.—સિદ્ધાંત, સંહિતા, અને હોરા, જેના ત્રણ સ્કંધ છે એવું વેદનું નિર્મલ ચક્ષુ, અત્યુત્તમ જ્યોતિશ્શાસ્ત્ર કહ્યું છે. ॥ ૨ ॥

अस्यशास्त्रस्यसंबंधो वेदांगमितिकथ्यते ।
अभिध्येयंचजगत शुभाशुभनिरूपणम् ॥

અર્થ.—આ શાસ્ત્ર સંબંધે કરિ વેદાંગ કહેવાય છે. જગતમાં શુભાશુભનું નિરૂપણ જ્યોતિષશાસ્ત્રથી છે. ॥ ૩ ॥

પ્રશ્ન પૂછનાર અને પ્રત્યૂત્તર દેનારનાં લક્ષણ. પૂછવાવાળાએ પવિત્ર થઇ. મનથી પવિત્ર લાગે તેવા બ્રાહ્મણને ઘેર જવું. માર્ગમાં અને અપવિત્ર જગાએ પ્રશ્ન કરવો નહીં, તેમ ફળ અને દ્રવ્ય યથાશક્તિ મુકી નમ્ર થઇ પ્રશ્ન કરવો. વક્તાને પણ પોતાનો ઇષ્ટદેવ સંભારી સ્થિર વૃત્તિથી પ્રશ્નનો ઉત્તર કહેવો.

લગ્ન વરતાય તેની રીત.

પ્રથમ ઈષ્ટ કરવું તે બહુ રીતથી થાય છે, પણ ઘડીયાલ અને ઘટિની રીતથી કહું છું. ૭ વાગે દિવસ ઉદય થાય અને નવ વાગે પૂછે તો કલાક ૧ ની ઘટી ૨॥ પ્રમાણે ઘટી કરવી. તેમાં સૂર્ય બદલ્યાથી ગયા દહાડા હોય તેટલા લગ્નપત્રાંમાં તે રાસીની લીંટીમાં દહાડા ગયા તેટલા અંક નીચે અંક હોય તે કલાકને હીસાબે આવેલી ઘટીમાં જોડીને લગ્નપત્રાંમાં જોવું. જે રાસીમાં તે અંક હોય તે લગ્ન અને ઉપર અંક હોય તે અંશ. તેજ રીતે ઘટી ઉપરથી કરવું. જે રાસીમાં રવી ઉદય થાય, તે રાસીનું પેહેલું લગ્ન, અને તેથી સાતમી રાસીમાં અસ્ત થાય તે સાંજનું લગ્ન. રાત્રીનું પણ એજ રીતે કરવું.

રાત્રીનાં નક્ષત્ર જોઇ ઇષ્ટથી લગ્ન કરવા વિષે.

મધ્ય નક્ષત્ર જે હોય તે દહાડે રવિ જે નક્ષત્રમાં વર્ત્તમાન હોય તેથી મધ્ય નક્ષત્ર સુધી ગણવું. જે અંક થાય તેમાંથી ૭ ઓછા કરવા. રહે તેને ૨૦ સે ગુણી અને તેનો ૯ થી ભાગ લેવો. જે જવાબ આવે તે ઘટી સમજવી. બાકી રહે તેને ૬૦ થી ગુણી અને નવે ભાગ લેવો. જે આવે તે પળ.

દિનમાન લાવવાની રીત.

કર્ક સંક્રાંતિથી મકર સંક્રાંતિ સુધી ૭ માસે એક અયન થાય છે. તેમજ મકરથી કર્ક લગણ ૭ માસે બીજું અયન થાય છે. દિવસનું દિનમાન કરવું હોય તો આ બે સંક્રાંતિમાંથી જે બેહેલી હોય, ત્યાંથી તે જે દિવસનું દિનમાન કરવું હોય ત્યાં સુધી દહાડાની સંખ્યા કરવી. તેને ત્રણથી ગુણવા. જે આવે તેમાં ૧૫૩૦ ઉમેરવા. થયેલા સરવાળાને ૬૦ નો ભાગ દેવો. શેષ રહે તે કર્કથી ગણ્યું હોય તો રાત્રમાન થાય, અને મકરથી ગણ્યું હોય તો દિનમાન થાય. આ સ્થૂલ મત છે. સ્પષ્ટ દિનમાન દેશોના ચરાંશકાથી થાય છે, તે ગ્રંથ વિસ્તારની બીકથી લખતો નથી.

પુછવાવાળા ને મારગનાં શુકન કહેવા વિષે.

મેષ લગ્નમાં પૂછવા આવેલ હોય તો કહેવું જે પ્રથમ ક્ષત્રી વર્ણનો પુરૂષ મળ્યો, અને અજ જાતનું જાનવર મળ્યું, અને એક ઠેકાણે ઉભો છે એમ કહેવું. ॥૧॥ વૃષ લગ્નમાં આવેલ હોય તો જાનવર બેલ અથવા ગાય સામી મળી, અને બે ઠેકાણે ઉભો, એમ કહેવું. ॥ ૨ ॥ મિથુન લગ્નમાં સારાં આભૂષણથી સ્ત્રી અને પુરૂષો મળ્યાં, પેહેલાં બાળકો મળ્યાં અને ત્રણ ઠામે ઉભો રહીને આવેલો છે એમ કહેવું ॥૩॥ કર્ક લગ્નમાં આવે તો એક ઠામે ઉભો અને પેહેલાં સ્ત્રી મળી એમ કહેવું. ॥૪॥ સિંહ લગ્નમાં આવે તો બે વિશ્રામ, પેહેલાં કુકડો, પુરૂષ અને માંજર મળ્યાં છે, એમ કહેવું. ॥૫॥ કન્યા લગ્ન હોય તો સ્ત્રી મળી અને બે ઠેકાણે ઉભો છે એમ કહેવું. ॥૬॥ તુલા લગ્ન હોય તો એક વિશ્રામ, ધોળાં વસ્ત્ર પહેરેલી સ્ત્રી અને પુરૂષ મળ્યો એમ કહેવું.॥૭॥વૃશ્ચિક લગ્ન હોય તો પેહેલી કપિલા ગાય મળી અને પછી પુરૂષ મળ્યો. અને બે વિશ્રામ કર્યા ॥૮॥ ધન લગ્ન હોય તો ત્રણ વિશ્રામ અને ઘણો સુંદર પુરૂષ મળ્યો એમ કહેવું.॥૯॥ મકર લગ્ન હોય તો પેહેલાં સ્ત્રી પછી બાલક તે પછી વિધવા સ્ત્રી મળી અને એક વિશ્રામ. ॥૧૦॥ કુંભ લગ્ન હોય તો પાણીનું પાત્ર હાથમાં એવી સ્ત્રી અથવા પુરૂષ મળ્યો. ॥૧૧॥ મીન લગ્ન હોય તો બે પુરૂષ મળ્યા અને ત્રણ વિશ્રામ. એ પ્રમાણે કહેવું. ॥૧૨॥ ઇતિ શકુન.

લગ્નોપરી ચિંતા જ્ઞાન.

મેષ લગ્નમાં પૂછનારનાં મનમાં મનુષ્યની ચિંતા કહેવી. વૃષ લગ્નમાં ચતુષ્પદાદિ ચિંતા, મિથુન લગ્નમાં સ્ત્રી અથવા ગર્ભચિંતા, કર્ક લગ્નમાં નાણું, લેવું દેવું, વેપાર સંબંધી ચિંતા. સિંહ લગ્નમાં રાજ્ય અથવા પિતા અને કર્મોદયાદિ ચિંતા. કન્યા લગ્નમાં સ્ત્રી ચિંતા. તુલામાં વેપારની ચિંતા. વૃશ્ચિક લગ્નમાં શત્રુ ભયાદિ ચિંતા. ધન અને મકરમાં યુદ્ધ અથવા કજીઓ જીતવો હારવો વગેર ચિંતા. કુંભ લગ્નમાં કર્મની ચિંતા. મીનલગ્નમાં બુદ્ધિથી સુઝાવું, હાની, લાભ ઇત્યાદિ ચિંતા.

ધાતુ, મુળ, જીવ-ચિંતાના ભેદ.

લંગ્નમાં રવી અને ભોમ, ચોથે, સાતમે અને દશમે હોય તો ધાતુ ચિંતા. એજ સ્થાને બુધ શનિ હોય તો મૂળ ચિંતા અને ચંદ્ર, ગુરૂ, શુક્ર હોય તો જીવ ચિંતા.

બીજી રીત.

પોતાનાં ઉપરનાં અંગનો સ્પર્શ કરી. પૂછે તો જીવ ચિંતા. મધ્ય અંગનો સ્પર્શ કરે તો ધાતુ ચિંતા. નીચેનાં અંગનો સ્પર્ષ કરે તો મૂળ ચિંતા.

ત્રીજી રીત.

પોતાની રાસીમાં ગૃહ હોય તો ચિંતા ભેદ, પોતાની રાસીનો રવી હોય તો રાજ, વેપાર, કર્માદિ ચિંતા. ચંદ્ર હોય તો જમીન, વાવ, તળાવની ચિંતા. ભોમ હોય તો અગ્નિ, શત્રુ, ભયાદિ ચિંતા. બુધ હોય તો ખેતર, વાડી વા દુષ્ટ ચિંતા. ગુરૂ હોય તો મિત્ર અને ધર્મ ચિંતા. શુક્ર હોય તો સુખ ક્યારે થશે તે ચિંતા. શનિ હોય તો ઘર, જમીન વા બીમાર મનુષ્યની ચિંતા.

૪ થી રીત.

પૂછનાર જે શબ્દ બોલે તે જેટલા અક્ષર થાય તેના બમણા કરી તેમાં એક ઉમેરવો. તેને ત્રણે ભાગવા. એક વધે તો જીવ ચિંતા, બે રહે તો ધાતુ ચિંતા અને ત્રણ રહે તો મૂળ ચિંતા.

૫ મી રીત.

આકાશમાં ઊંચી દૃષ્ટિ કરી પૂછે તો જીવ ચિંતા, નીચી દૃષ્ટિ કરી પૂછે તો મૂળ ચિંતા, અને સામું જોઇ પૂછે તો ધાતુ ચિંતા.

અંગ સ્પર્શથી શુભાશુભ.

મસ્તક, મુખ, નેત્ર અને કાન એમાંથી કોઇનો સ્પર્શ કરી પૂછે તો ધાન, વસ્ત્ર,સુવર્ણાદિનો લાભ થાય. કંઠ અને બે ખભાનો સ્પર્શ કરે તો કષ્ટથી કામ થાય. નાભી અને કુખએનો સ્પર્શ કરે તો દ્રવ્ય લાભ થાય. પગ અને ગોઠણનો સ્પર્શ કરે તો દુઃખ થાય, કમ્મર,

લિંગ અને વૃષણનો સ્પર્શ કરે તો સ્ત્રી લાભ અથવા મેલાપ થાય, કેશનો સ્પર્શ કરે તો કાર્યનો નાશ થાય અને દુઃખ પેદા થાય. ફળ પુષ્પાદિ સ્પર્શથી શુખ થાય. ઘાસ અને બળેલાં લાકડાંનો સ્પર્શ કરે તો કાર્ય સિદ્ધ ન થાય, ચિંતા અને દુઃખ વધારે થાય. ઇતિ ચિંતા ભેદ.

વર્ગોત્તમ લગ્નનું લક્ષણ.

પ્રશ્ન પૂછવા વખતે જે લગ્ન હોય અને તેનુંજ નવમાંશ હોય તો તે લગ્ન વર્ગોત્તમ કહેવાય છે. તેમાં કરેલો પ્રશ્ન શુભ થાય.

ઇતિ વર્ગોત્તમ લગ્ન.

એકજ વખતે ઘણા મનુષ્યો આવી પ્રશ્ન કરે, અથવા એકજ ધણી બહુ વાતો પુછે તેના જૂદા જૂદા જવાબ દેવા વિષે કહું છું.

ઉપરના સઘળા સવાલના ૧૪૪ ભેદ છે, તે સંક્ષેપથી કહું છું.

(૧) લગ્ન પરથી. (૨) ચોથાં ઘરથી. (૩) સાતમાં ઘરથી. (૪) દશમાં ઘરથી. (૫) પાંચમાં ઘરથી. (૬) આઠમાં ઘરથી. (૭) અગ્યારમાં ઘરથી. (૮) બીજાં ઘરથી. (૯) ત્રીજાં ઘરથી. (૧૦) છઠાં ઘરથી. (૧૧) નવમાં ઘરથી. (૧૨) બારમાં ઘરથી. (૧૩) મું પ્રશ્ન ધન ભવનને લગ્ન ઠેરાવી કહેવું. તે ઉપર લખી રીતથી કહેતા જવું. તે ૧૪૪ સુધી સરખા ચાલ્યા આવે છે.

બહુ પ્રશ્નની બીજી રીત.

૧ લગ્નથી. ૨ ચંદ્રમા જ્યાં પડયો હોય તે ઘરથી. ૩ જો રવી જે ઘરમાં પડયો હોય તેથી. ૪ ગુરૂ જે ઘરમાં પડયો હોય તેથી. ૫ બુધ અથવા શનિ જે બળવાન હોય તેથી. ૬ શનિ અને ગુરૂ બેમાં જે બળવાન હોય તેથી.

ત્રીજો ભેદ.

૧ લાં ઘરથી પેહેલો પ્રશ્ન. ૨ જાં ઘરથી બીજો પ્રશ્ન આવી રીતે પણ છે. આ પ્રશ્ન કૌમુદી અને પ્રશ્નભૈરવાદિ ગ્રંથોમાં છે.

ફળસાર શુભાશુભ ભેદ.

ઊંચના ગૃહ તેજસ્વી જાણવા. નીચના દીન જાણવા. મિત્ર ઘરના હોયતો હર્ષિત સમજવા. પોતાના ઘરના હોયતો સુખી સમજવા. શત્રુના ઘરના હોયતો સૂતેલા સમજવા. બળવાન ગૃહોની દૃષ્ટિથી દબાયલા હોય તો પીડિત જાણવા. નીચાભિલાષી હોય તો હીન જાણવા. અસ્ત હોય તો ચોર સમજવા. ઉચ્ચાભિલાષી હોય તો બહુ પરાક્રમી જાણવા. શુભ વર્ગમાં હોય તો પરાક્રમી સમજવા. તેનાં ફળ ગ્રંથોમાંથી જોઇ લેવાં.

બાર ઘરમાં જે જે જોવાય તે બાબત.

૧ લગ્નથી શરીરની આરોગ્યતા, સન્માન, ગુણ, આયુષ્ય વિચાર, રૂપ, વર્ણ, ચિન્હ વગેરે જોવાય. (૨) બીજા ભવનમાં મોતી, માણુક, ધાતુ, વસ્ત્ર, ધાન્યાદિની પ્રાપ્તિ, વેપાર અને કુટંબીયોનો કુશળ સમાગમ જોવાય. (૩) ત્રીજાં ઘરમાં પરાક્રમ, ભાઇ અને ખેતરાદિથી અનાદિની વૃદ્ધિ, સેવક, માતાની ચિંતા ઇત્યાદિ જોવાય. ૪ થાં ઘરમાં દેવા લેવાનું, પૃથ્વીમાં ધન રાખવાનું, ગુફા અને ભોંયરાંમાં જવાનું ઔષધ ગૃહણ કરવાનું, બાગ બગીચા નવા બનાવવાનું, મિત્રનું, વૃત કરવાનું, પુરૂષ પરસ્ત્રી ભોગવે તેનું, આવવા જવાનું, વાહનાદિકોનું, નવાં ઘરમાં પ્રવેશ કરવાનું, માતાનાં સુખનું, દેશાંતરનું, વગેરે જોવાય. ૫ માં ઘરમાં બુદ્ધિ, સંતાન, વિદ્યા, વેદાધ્યયન, પ્રયોગ, નમ્રતા, વાણી-વિસ્તારનું ન્યાય-બુદ્ધિ, મંત્રશાસ્ત્ર, ગર્ભસંભવ અને પ્રત્યક્ષ પુત્રાદિકોનો વિચાર ઇત્યાદિ જોવાય. ૬ ઠાં ઘરમાં રોગ, શત્રુ, ઘર અથવા ઝાડ પાડવાં, બારણાં, બારી, જાળીયાં વગેરે રાખવાં તે સારૂં વા માઠું, ક્રૂર કર્મ યુદ્ધ અને મોસાળપક્ષ, મહીષાદિ પશુની ચિંતા ઈત્યાદિ જોવાય. ૭ માં ઘરથી વસ્ત્રાદિકોની દુકાન નિમિત્ત વ્યાપાર, વાદ, વિવાદ, મૈથુન, જય, સ્ત્રી, પરાક્રમ, કાર્યસંબંધમાં દેશવિદેશ જાવું આવવું વગેરે જોવાય. ૮ માં ઘરમાં આયુષ્ય, વિરોધ, મૃત્યુ, દુઃખ, સંકટ માર્ગ, કિલ્લો, નાશ થયેલી વસ્તુ અથવા પદાર્થોનું, ચોરનું, સંગ્રામનું, બંધુના શત્રુનું વગેરે જોવાય. ૯ માં ઘરમાં શ્રદ્ધા, ધર્મ, વેદાધ્યાયન જપ, અનુષ્ઠાન અને

યજ્ઞાદિ, દીક્ષા, દેવ મંદિર, ચાકરી, ધર્મશાળા, ગુરૂભક્તિ, કૂપાદિક બંધાવવા, ભાઇબેન, અને સ્વશુરપક્ષ સંબંધી જોવાય. ૧૦માં ઘરમાં દેશાંતરથી પત્ર આવવો, જળપ્રવેશ, સ્થાનપ્રાપ્તી, સુખ દુઃખાદિ કામોનું, પુણ્ય કર્મનું, રાજ્યદરબાર સંબંધી કામનું, સાંભળેલી વાત સત્ય વા અસત્ય તેનું જોવાય. ૧૧ માં ઘરમાં કામ સિદ્ધ થાવાનું, હાથી, ઘોડા, પાલખી, શસ્ત્ર અને શ્રીયાદિનો લાભ થશે વા નહીં, તેનું, વિદ્યા, અને નષ્ટ થયેલું ધન, કન્યા, સુવર્ણાદિ, ધાતુ, શૂરપણું, સસરો, સાસુ, સાળાદિયોનું, લાભાલાભ, સુખ દુઃખ વગેરે જોવાય. ૧૨ માં ઘરમાં ભોગાદિકનો ત્યાગ કરવાનો વિચાર, કજીઆ, ટંટા, ખેતી ખેડવાનું, ખરચનું શુભાશુભ વગેરે જોવાય. ઇતિ બાર ભાવે અવલોકન પદાર્થ સંપૂર્ણ.

બારલગ્ન ઉપરથી દોષ નિર્માણ અને તેનાથી થતી પીડાની શાંતિ.

(૧)મેષ લગ્નમાં પૂછનારને કુળદેવીનો દોષ કહેવો, તેથી બીમાર માણસને પેટમાં અગ્નિના જેવી બળતરા, નેત્ર અને મસ્તકના આગળ ભાગમાં પીડા છે એમ કહેવું. જીર્ણ જ્વર અથવા કલેશ હોય, મંદાગ્નિ થતી હોય, અંગ બધાં તૂટતાં હોય અને વાયુથી પકડાઇ ગયાં હોય, તો ઉપર લખ્યો દોષ સમજવો. તેની શાંતિ. કુળદેવીની પૂજા કરવી અને બ્રાહ્મણોને જમાડવા તેથી શાંતિ થાયછે. ૨ વૃષ લગ્નમાં અંતરગૃહનો દોષ. તેથી મુખ કંઠ તથા બધાં અંગમાં પીડા, જળની તૃષા, અને અંગમાં દાહ હોયછે. તેની શાંતિ. પિતૃનું તર્પણ કરવું, તિલના પિંડનું દાન કરવું. (૩)મિથુન લગ્નમાં છિદ્રદોષ. પાણીના આરાપરથી થયેલો અને બહુ કઠણ ઝપાટમાં આવેલોછે એમ કહેવું. અનેતે પશ્ચિમ દિશાથી થયો છે. તેની શાંતિ. કૂતરાંઓને અન્ન આપવું. તથા ક્ષેત્રપાળની પૂજા કરવી. તેથી કષ્ટ મટશે. (૪) કર્કલગ્નમાં શાકિનીઆદિ દોષ. તેથી બીમાર મનુષ્યને કોઇ વખતે રોવું તથા કોઇ વખતે હસવું આવે, તરત સંતાન ન થાય, તેની શાંતિ, સુગંધયુક્ત તાંબૂલ દાન કરવું, ગુગળનો હોમ કરવો, બલિદાન કરવું, બ્રાહ્મણોની પૂજા કરવી તેથી સુખ તથા શાંતિ વળેછે.(૫) સિંહ લ-

ગ્નમાં પ્રેતછાયા તેથી પોતે મલીન રહે બુદ્ધિ સાધારણ ચિત્તભરમ, શરીરમાં બળતરા અથવા અર્ધાંગવાયૂના જેવું મહાકષ્ટ પેદા થયું છે એમ કહેવું. તેની શાંતિ દર્ભ અને જલવડે પવિત્રતાથી બ્રાહ્મણદ્વારા માર્જન કરાવવું કુમારિકાઓને જમાડવી. તિલ પિંડ દાન અને તર્પણ કરવું તેથી શાંતિ થાયછે.(૬)કન્યા લગ્નમાં દૃષ્ટભાવ છે એમ કહેવું. તેનાં લક્ષણ.—સર્વઅંગમાં પીડા બહુ થાય, તેની શાંતિ.—બ્રાહ્મણોને જમાડવા ગાયદાન કરવું.(૭)તુલા લગ્નમાં પિતૃદોષ છે એમ કહેવું. તેનાં લક્ષણ.—વાત પિત અને શ્લેષ્માદિ પીડા, તાવ આવે, અને અંગ તૂટે તેની શાંતિ. પિતૃ નિમિત્ત દાનાદિથી થાય. (૮) વૃશ્ચિક લગ્નમાં અપવિત્રપણાથી દેવી દોષ છે. તેનાં લક્ષણ—અતિસારાદિ મહારોગ, બહુ કલેશ મસ્તકમાં પીડા, રક્તનો નાશ જીર્ણજ્વર. તેની શાંતિ.—સપ્તસતીના પ્રયોગથી થાયછે.

(૯)ધન લગ્નમાં પ્રેતાદિ દોષ તેનાં લક્ષણ.—ઉદરમાં પીડા, કંઠમાં રોગ, બધાં અંગ દૂખે, તૃષા બહુ લાગે. તેની શાંતિ.—દેવીમંદિરમાં ઘૃતના ૬ દીવા કરવા, શર્કરાદિ નૈવેદ્ય તાંબુલ દક્ષણા સહિત પૂજા કરવી. તેમજ મકરમાં, કુંભ લગ્નમાં, દુષ્ટ અપવિત્રતાથી દોષ તેનાં લક્ષણ, મસ્તક પેટ કમર છાતીમાં પીડા, તેની શાંતિ દાનાદિકોથી થાયછે. (૧૨) મીન લગ્નમાં વનાન્તરથી દોષ તેનાં લક્ષણ.—હાથ પગમાં પીડા, તેની શાંતિ દેવભક્તિ અને પીપળાની પૂજાથી થાય છે. ઇતિ બાર લગ્નપરથી થતા દોષ નિર્માણ અને શાંતિ સંપૂર્ણ.

હવે પૂછનારે લાવેલી જન્મપત્રી જીવતાની છે વા મૃત્ય પામેલાની, સ્ત્રીની વા પુરૂષની છે, તે જાણવાના ભેદ.

જન્મલગ્નનો જે અંક હોય, તથા તેના આઠમા ભવનનો અંક તે વખતે જે લગ્નમાં હોય તેનો અંક, તેના પણ આઠમા ભવનનો સ્વામી અને નવમા ભવનનો સ્વામી જે ભવનમાં હોય, તેનો અંક એ બધાને એકત્ર કરી, લગ્નાદિ પતિ જે ભાવમાં હોય તે અંકથી ભાગ લેવો એક રહે તો જીવતની જન્મપત્રી છે અને બે રહે તો મરેલાંની સમજવી. લગ્ન અંક તેથી રવી જે અંકમાં હોય તે

અને રાહુ જે અંકમાં હોય, તે સઘળા ભેળા કરવા અને ત્રણથી ભાગવા. ૧ રહેતો સ્ત્રીની અને બે રહે તો પુરૂષની અથવા સ્ત્રી સ્વભાવવાળા પુરૂષની પત્રિકા સમજવી.

કામ સિદ્ધ થવા ન થવા વિશે.

પૂછનારનાં મોઢાંમાંથી નીકળેલા અક્ષરને છએ ગુણવા. તેમાં આઠ ઉમેરવા પછી નવે ભાગવા તેમાંથી બાકી રહે તે, ૧ રવી, ૨ ચંદ્ર, ૩ ભોમ એમ કેતુ સુધી ગણવા. જે આવે તેનું ફળ.—આદિત્ય ૧ આવે તો કામ ન થાય, ૨ બે આવે તો થાય,૩ત્રણ આવે તો મરણ જેવું વિઘ્ન થાય, ચાર આવેથી સુખ અને આનંદથી કામ થાય. તેમ ગુરૂ શુક્ર ૫ વા ૬ બચે તો પણ કામ થાય. ૭ સાત, ૮ આઠ વા ૯ નવ બચે તો કામ ન થાય એમ સમજવું.

હવે કામ કયારે થશે તે વિશે.

ઉપરના અંકમાં રવીવાર આવે તો ૧ માસે, સોમવાર આવે તો ૨૦ દહાડામાં, ભોમવાર આવે તો ૩ અથવા ૪ દહાડામાં, બુધ આવે તો ૭ દહાડામાં, ગુરૂ, શુક્ર, શનિ અને રાહુ આવે તો વર્ષની અવધિએ સિદ્ધ થાય.

પોતાનું ચાલતું વર્ષ કેવું થશે એવો પ્રશ્ન કોઈ કરે તો તે વિશે.

પૂછવા આવે તે દહાડાની તિથિ—અંકવાર અંક, નક્ષત્રાંક, યોગાંક ભેગાં કરી તેમાં ચાલતા સંવત્સરનો અંક ઉમેરવો, પછી પૂછનારના નામના અક્ષર જેટલા થાય તે ઉમેરવા. બધા એકત્ર કરી ત્રણે ભાગવા. પછી ૧ બચે તો વર્ષ સારૂં નહીં થાય, બે અને ત્રણ બચે તો સારૂં અને ધનાદિકનો લાભ થાય.

રોગી બચશે વા નહીં બચે તે વિશે.

તિથિ અને તિથિ ઘટીને બમણા કરી, ચાર ઉમેરવા પછી ત્રણે ભાગ લેવો. ૧ બચે તો બિમારી લાંબી ભોગવશે. ૨ બચે તો તરતમાં સારૂં થશે અને શૂન્ય બચે તો તરત મરશે એમ સમજવું.

સંતાન થશે વા નહીં તે વિશે.

પૂછવા આવે તે દહાડાની તિથિની સંખ્યા ચોગણી કરવી તે પછી વાર અને યોગના અંક ઉમેરવા તેના સર્વાળાને બેથી ભાગ દેવો. જે બચે તેને ત્રણે ગુણવા. તેમાંથી ૪ બાદ કરવા બાકી ૧ બચે તો વિલંબથી થશે, બે રહેતો નહીં થાય, ત્રણ વા ચાર બચે તો તરત થશે.

ગર્ભવતીને પુત્ર વા પુત્રી જન્મશે તે વિશે.

તિથિ, વાર, નક્ષત્ર અને પૂછનારના નામ અક્ષર એ બધા અંક ભેગા કરવા. તેમાં ત્રણ ઉમેરવા, પછી ત્રણે ભાગવા. ૧ બચે તો પુત્ર પ્રાપ્તી અને બે રહે તો કન્યા, ત્રણ હોય તો ગર્ભપાત કરે.

બહાર ગામ જવું થશે વા નહીં તે વિશે.

તિથિ, વાર, નક્ષત્ર અને યોગના અંકમાં ત્રણ ઉમેરવા પછી બધાને બમણા કરી ત્રણે ભાગવા. એક બચે તો વિદેશ જવાશે. બે બચે તો વિલંબથી જવાશે, અને શૂન્ય બચે તો ન જવાય. ઇતિ પ્રશ્ન.

વરસ બેસાડવાનો ખુલાસો.

જેનું વર્ષ બેસાડવું હોય તેના જન્મનો શક ચાલતા વર્તમાન શકમાંથી કાહાડી નાંખવો. બાકી રહે તે ગયાં વર્ષો થયાં, તેને ૧૦૦૭ એક હજાર સાતથી ગુણવા. જે અંક થાય તેને ૮૦૦ આઠસોથી ભાગવા. ભાગના અંક જે આવે તે જુદી રીતે માંડવા. બચેલા અંકને ૬૦ કે ગુણી તેને ૮૦૦ થી ભાગવા. ભાગનો અંક પેહેલે લખેલા અંકની નીચે મુકવો. વળી રહેલા અંકને ૬૦ થી ગુણવા તેને વળી ૮૦૦ ભાગવા. તેના ભાગનો અંક પણ ઉપર પ્રમાણે તેને નીચે મૂકવો. બચેલા અંક હોય તો ફરીથી ૬૦ કે ગુણવા અને ૮૦૦ થી ભાગવા. એમ જ્યાં સુધી ભાગ રહે ત્યાં સુધી કરવું. ભાગના અંકમાં જન્મનો વાર, જ-

ન્મના વખતની ઘટી અને પળ ઉમેરવાં. ઉપરના અંકમાં વારનો અંક ઉમેરવો. અને નીચે ઘટી પળ ઉમેરવાં ઉપરનો અંક ૭ થી વધારે આવે તો ૭ થી ભાગી નાંખવો.

ઉદાહરણ.

જન્મ શક ૧૭૮૨ વર્તમાન શક ૧૮૦૭ માંથી બાદ કર્યા. બાકી રહ્યા ૨૫. એટલે ૨૫ વર્ષ પૂરાં થઇ ૨૬ મું બેઠું એમ સમજવું. પછી પચીશને ૧૦૦૭ થી ગુણ્યા તો ૨૫૧૭૫ થયા. તેને ૮૦૦ થી ભાગ્યા તો પ્રથમ આઠતેરી (૨૪) નો ભાગ. તે ત્રણ બાજુ રાખ્યા. બાકી રહ્યા ૧૧૭૫ તેને ભાગઆપતાં ૧ નો ચાલ્યો માટે તે ૧ પણ બાજુ રાખ્યો. તે બે મળી ૩૧ થયા. બાકી ૩૭૫ રહ્યા તેને ૬૦ ઠે ગુણ્યા તો ૨૨૫૦૦ થયા, તેને વળી તેમજ ૮૦૦ થી ભાગ્યા તો બેઆઠાં સોળ બેનો ભાગ ચાલ્યો, તે ૨ ત્રણની નીચે મૂક્યા. બાકી રહ્યા ૬૫૦૦ તેને ૮૦૦ થી ભાગતાં ૮ નો ભાગ ચાલ્યો તે ૮) ૧ નીચે મુંક્યા. તો (૨૮)થયા બાકી રહ્યા ૧૦૦ તેને ૬૦ થી ગુણ્યા તો ૬૦૦૦ થયા તેને વળી ૮૦૦ થી ભાગ આપ્યો, તો સાતનો ભાગ ચાલ્યો તે સાત ૨૮ નીચે મૂક્યા. બાકી રહ્યા ૪૦૦ તેને વળી ૬૦ ઠે ગુણ્યા તો ૨૪૦૦૦ તેને ૮૦૦ થી ભાગતાં ત્રણનો ભાગ ચાલ્યો. તે ત્રણ ૭ નીચે મૂક્યા બાકી નીચે કાંઇ નહીં રહ્યું. ભાગ ન થવાથી ત્રણને જોડે શૂન્ય મૂક્યું. હવે બધા મળી આગળ લખ્યા પ્રમાણે થયું. તેમાં ઉપરના અંકમાં જન્મનો વાર મંગલવાર, તેના અંક ત્રણ જન્મ વખતની ઘટી ૧૧ પળ ૪૦ તે ૩૧ ૨૮ ૭ અને ૩૦ માં ભેળવ્યા. ૩૧માં વારના ૩ મળ્યા તો ૩૪ થયા. ઘટી ૨૮ માં ૧૧ મળ્યા તો ૩૯ થયા. પળ ૭ માં ૪૦ મળ્યા તો ૪૭ થયા અને ૩૦ ના ૩૦ રહ્યા. ઉપરના અંકને ૭ નો ભાગ લીધો તો સાતચોક અઠાવીસ બાકી ૬ રહ્યા. એટલે શુક્રવાર ૩૯ ઘટી ૪૭ પળ અને ૩૦ અક્ષર થયા. તેનું લગ્ન આગળ લખી રીત પ્રમાણે કરવું. જન્મની સંક્રાંતિના અંશ ૨૬ ને દહાડે શુક્રવાર ૩૯ ઘટી ૪૦ પળ ૩૦ અક્ષરના સમયમાં (૨૬) મું વર્ષ બેઠું. ઇતિ વર્ષ પ્રવેશ.

એક માસમાં પાંચવારનું ફળ.

રવી પાંચ હોય તો બહુ રોગ પેદા કરે. મંગળ હોય તો અગ્નીનો ભય અને ગરમી બહુ કરે, શની હોય તો રસાદિકો મોંઘાં કરે, બાકીના વાર સઘળા શુભ સમજવા. ઇતિમાસ પંચવાર ફળ.

સંક્રાંતિવારનું ફળ.

મેષ સંક્રાંતિ રવીવારે હોય તો દુકાળ કરે, સોમવારે હોય તો ધોળી વસ્તુ મોંઘી કરે, મંગળવારે ધાન મોંઘું કરે, બુધવારે સાકર મોંઘી કરે, ગુરૂવારે સુખકરે તથા શુક્રવારે પણ તેમજ, શનિવારે બહુ ભય. વૃષ સંક્રાંતિ રવીવારે આવે તો ધાન્યાદિક સમ રહે. સોમવારે સુખકરે મંગળવારે પ્રજાને પીડા,બુધવારે પ્રજા સુખી, ગુરૂ અને શુક્રવારે ઘણું સુખ કરે અને શનિવારે હોય તો પ્રજામાં રોગ ઉપજાવે. મિથુન સંક્રાંતિ રવીવારે હોય તો રોગ પેદા કરે, સોમવારે સુખ કરે, મંગળવારે ભય, બુધવારે વેપાર વૃદ્ધિ, ગુરૂવારે રસાદિક સારાં થાય, શુક્રવારે સુખાકારી, શનિવારે પ્રજાને પીડા થાય.

કર્ક સંક્રાંતિ રવિવારે હોય તો ધાન્ય માત્ર, અને ધાતુ માત્રનો નાશ કરે, સોમવારે રસાદિક બહુ થાય, મંગળવારે કષ્ટાદિક પેદા થાય, બુધ ગુરૂ અને શુક્રે સારૂં ફળ કરે અને શનિવારે રોગ કરે.

સિંહસંક્રાંતિ રવીવારે હોય તો ધાન્ય મોંઘું થાય,સોમવારે સુખ મંગળવારે વર્ષાદ ન થાય, બુધવારે ઘાસનો નાશ કરે અને ગુરૂ શુક્ર સારા અને શનિવારે પીડા થાય.

કન્યા સંક્રાંતિ રવીવારે હોય તો પીડા કરે, સોમવારે સુખ થાય, ભોમવારે અગ્નિ ભય, બુધ, ગુરૂ, શુક્ર સારા. શનિવારે પીડા કરે.

તુલા સંક્રાંતિને દહાડે રવી, ભોમ અને શનીવાર હોય તો બહુ પ્રકારના રોગ થાય અને ધાન્યાદિકોનો નાશ કરે, બુધ, ગુરૂ, શુક્ર, અને સોમવારે સુખ થાય.

વૃશ્ચિક સંક્રાંતિ રવી, ભોમ, શનીવારી હોય તો પીડાકરે, ધાન્યાદિકોનો નાશ અને યુદ્ધાદિકોનો ભય પેદા કરે. સોમ, ગુરૂ, બુધ, અને શુક્રવારે હોય તો સુખ થાય.

ધન સંક્રાંતિ રવીવારે હોય તો ધાન્યાદિકોનો નાશ કરે, સોમવારે હોય તો પીડા કરે, મંગળવારે ભૂકંપાદિ, અગ્નિ ભયાદિ ભય ઉપજાવે. બુધ,ગુરૂ અને શુક્ર સુખાકારી,શનિ રોગાદિકોનો ભય ઉપજાવે.

મકર સંક્રાંતિ રવિ, શનિ તથા ભોમવારી હોય તો રોગાદિકોનો ઉપદ્રવ અથવા યુદ્ધાદિકોનો ભય ઉપજાવે. સોમ, બુધ, ગુરૂ અને શુક્ર સુખાકારી થાય.

કુંભ સંક્રાંતિ રવી, ભોમ, શનિવારે હોય તો પીડા અને દુઃખકરે. સોમ, બુધ, ગુરૂ, અને શુક્રવારે હોય તો સુખ થાય.

મીન સંક્રાંતિ રવી, ભોમ અને શનિવારી હોય તો દુઃખ ઉપજાવે. સોમ, બુધ, ગુરૂ, અને શુક્રવારે હોય તો સુખ થાય.

ઇતિ સંક્રાંતિ વારફલં.

બાર માસનાં કાર્તિકાદિ ગર્ભ લક્ષણ.

કાર્તિક શુદિ ૧ વા બીજ રવીવારે આવે તો આવતું વર્ષ ઠંડું થાય. કાર્તિક શુદ ૭ થી ૮ દહાડા સુધી સૂર્યને વાડ હોય તો પુંછડીઓ તારો ઉગે, તેથી ધાન્યાદિકોનો નાશ થાય. શુદ ૧ વા ૨ ને દહાડે ચંદ્રમા રાતા રંગનો હોય અને રાતા રંગનાં વાદળાંથી યુક્ત હોય તો આવતે વર્ષે દુકાળ થાય. ચંદ્રને દહાડે સોમવાર હોય, અને આકાશ સ્વચ્છ હોય તો આવતું વર્ષ સુકાળ થાય. વિદ ૧ થી ૭ દહાડા આકાશ સ્વચ્છ હોય, અને વિદ ૮ થી વિદ ૩૦ સુધી છાયા હોય તો આવતા અષાઢના પેહેલા ૩ દહાડા વર્ષાદ વરસે. ઇતિ કાર્તિક.

માર્ગશીર્ષ.

માર્ગશીર્ષ શુદ ૫ થી ૧૨ સુધી ઉત્તરનો વાયુ હોય તો આવતો આષાડ વર્ષાદ વગરનો જાય. શુદ ૧૩ થી વિદ ૬ સુધી પશ્ચિમનો વાયુ હોય તો ભાદરવામાં પેહેલાં ૮ દહાડા વર્ષાદની ઝડી થાય. વિદ ૭ થી ૧૦ સુધી પૂર્વનો વાયુ હોય તો આવતે વર્ષે દુકાળ થાય તેમાં સંશય નહીં. વિદ ૧૧ થી તે વિદ ૩૦ સુધી હીમ પડે તો આવતા જેઠ શુદ ૧૪ થી વિદ ૧૪ સુધી વર્ષાદ પડે. ઇતિ માર્ગશીર્ષ.

પૌષ.

પૌષ શુદ ૧ થી ૬ સુધી આકાશમાં ગર્જના થાય, વીજના ચલકારા થાય, વાદળાંનો ઘોળ હોય તો આવતા ભાદરવાના ૨૭ દિવસ લગી વર્ષાદ ન થાય. શુદ ૭ થી ૧૫ સુધી હીમ પડે, પશ્ચિમનો વાયુ હોય તો જ્યેષ્ઠ શુદી ૭ થી ૭ દહાડા સુધી વર્ષાદ વરશે. પૌષ વિદ ૧ વા ૭ વા ૧૨ એ દહાડામાં હીમ ન પડે અને વીજળી થાય, ગર્જના થાય તો વર્ષાઋતુમાં વર્ષાદ અતીશય થાય. ઇતિ પૌષ.

માઘમાસ.

માઘ શુદ ૫ ને દહાડે રવીને વાડ હોય તથા વાદળાં, વીજ ગગનમાં હોય તો આવતા જેઠ વિદ ૧૧ થી ૧૧ દહાડા વર્ષાદની ઝડી થાય. શુદ ૭ થી ૧૨ સુધી દક્ષિણનો વાયુ હોય તો આષાઢ આખો વર્ષે નહીં. વિદ ૫ ને દહાડે વાદળાં હોય અને છાંટા પડે તો આષાડ આખો વર્ષે. વિદ ૭ થી ૩૦ સુધી ગાજ વીજ થાય અને વાદળાં હોય અથવા હીમ પડે તો આવતું વર્ષ સુગાળ થાય. માઘમાસમાં હીમ બહુ પડે તો આવતું વર્ષ સારૂં થાય. ઇતિ માઘ.

ફાલ્ગુન.

ફાલ્ગુન શુદ૧૫ ને દહાડે રાત્ર અને દિવસ વાદળાં ન હોય તો સારૂં. તે દહાડે ઝાકળ પડે તો બહુ સારી. હોળી પ્રગટયા સમે વાયુ જોવો. પૂર્વ અને ઇશાનનો વાયુ ભેળો અથવા જુદો હોય તો આવતું વર્ષ સારૂં થાય. વાયવ્ય કોણ અથવા પશ્ચિમનો વાયુ હોય તો આવતાં વર્ષમાં વર્ષાદ બહુ થાય, પણ વર્ષ સાધારણ થાય. નૈઋત્ય અથવા દક્ષિણનો વાયુ હોય તો આવતા વર્ષમાં દુકાળ પડે. તે વખતે ચારે દિશાનો વાયુ હોયતો આવતાં વર્ષમાં પ્રલય જેવા ઉપદ્રવ્ય કરે. તેવીજ રીતે અગ્નિકોણ પણ તેમજ કરે. ઇતિ ફાલ્ગુન.

ચૈત્ર માસ.

ચૈત્ર વદ ૩૦ રવી ભોમ અને શનીવારે આવે તો આગળના સારા યોગ વણસી ગયા અથવા બગડી ગયા એમ સમજવું. ચૈત્ર શુદ ૧૫ ને દહાડે ગૃહણ થાય તો સારૂં નહીં. તે દહાડે છાંટા પડે તો છત્ર ભંગ થાય. કચ્છ સૌરાષ્ટ્રમાં વર્ષાદ થોડો થાય. વદ ૮ વા ૧૪ નો દક્ષિણ વાયુ જેટલો હોય તેટલોજ વર્ષા ઋતુમાં વર્ષા થાય. ઇતિ ચૈત્ર.

વૈશાખ.

વૈશાખ શુદ ૧૫ વાદળાં વગરની સારી. તે દહાડે રવી અને ચંદ્રને વાડ હોય અને ગૃહણ હોય તો ધાન્યાદિનો બમણો ભાવ કરે. વદ ૮ વા ૧૪ નો આકાશમાં વાદળાંનો ઘોળ હોય તે જોવો. ઘોળ વધારે હોય તો વર્ષાદ વધારે થાય, સ્વચ્છ હોય તો ન થાય. થોડાં વાદળાં હોય તો થોડો થાય. ઇતિ વૈશાખ.

જયેષ્ઠ.

જયેષ્ઠ વદ ૧ રવીવારે હોય તો આખું વર્ષ વાયુ લાગે. વદ ૩૦ રવી ભોમ અને શનીવારે હોય તો તે વર્ષમાં યુદ્ધાદિકો બહુ થાય. પ્રજામાં મૃત્યુ ફેલાય. જયેષ્ઠ શુદ ૧૫ નું મૂળ નક્ષત્ર હોય તે દહાડે થોડા છાંટા પડે તો બહુ સારૂં. એ બેઉ યોગમાંનો એકપણ ન હોય તો વર્ષાદની તાણ સમજવી. માઘ માસમાં ટાઢ ન હોય અને જયેષ્ઠમાં ઉષ્ણતા ન હોય, આર્દ્રા નક્ષત્રમાં વર્ષાદ ન પડે તો અવશ્ય દુકાળ સમજવો. ઇતિ જયેષ્ઠ માસ.

આષાઢ.

આષાઢ શુદ ૧૫ ને દહાડે આકાશ ચોખું હોય તો સારૂં નહીં. વાયવ્ય કોણનો વાયુ સારો નહીં. તેમ પશ્ચિમનો પણ નહીં. તે દહાડે ઇંદ્ર ધનુષ્ય દેખાય તો દુકાળ પડે. શુદ ૧૫ નો અથવા અંધારી ૩૦ નો પૂર્વનો વાયુ સારો. અગ્નિનો હોય તો તે વર્ષમાં ટીડ આવે. દક્ષિણ વાયુ હોય તો દુકાળ થાય. પશ્ચિમનો વાયુ મધ્યમ ફળ કરે, નૈરૂત્યનો વાયુ હોય તો પાકનાં મૂળમાં

કીટાદિકનો ઉપદ્રવ્ય કરે. વાયવ્ય કોણ અથવા ઉત્તરનો વાયુ લાગે તો સારો. ચારે દિશાનો વાયૂ હોય તો અતી સારો. શુદ ૮ ને દહાડે ચંદ્ર વાદળાંમાં દેખાય અને રવી અસ્ત સમય છાંટા પડે તો વર્ષાદ ઘણો થાય. વર્ષ સારૂં થાય. શુદ ૯ ને દહાડે સૂર્ય ચોખો અને વાદળાં રહિત દેખાય. તો શુદ ૧૧ થી વિદ ૨ સુધી દરરોજ સાંજનો વર્ષાદ પડે. ઇતિ આષાઢ.

શ્રાવણ.

શ્રાવણ શુદ ૫ ને દહાડે ગાજવીજ થાય અને વર્ષે તો સારૂં નહીં. ઇતિ શ્રાવણ.

ભાદ્રપદ.

ભાદ્રપદની પુનમને દહાડે વાદળાં હોય તો પાછળ ધાન્યાદિકની તેજીની આશા રાખવી નહી. ઇતિ ભાદ્રપદ.

આશ્વિન માસ.

આશ્વિન શુદ ૧૫ ચોખી હોય તો સારી. ધોળ અને વાદળાં હોય તો સારૂં નહીં. વિદ ૩૦ રવી ભોમ અને શનીવારે હોય તો રોગાદિકનો ઉપદ્રવ કરે. ઇતિ બારેમાસનાં ગર્ભ લક્ષણ.

ચંદ્ર વિચાર.

શુદ ૨ ને દહાડે ચંદ્ર સમતુલ્ય હોય તો સારો. દક્ષિણ દિશામાં ઊંચો હોય તો સારો નહીં. ઉત્તરમાં ઊંચો હોય તો સારો, રાતારંગનો હોય તો રોગ પેદાકરે. સફેદરંગનો હોય તો સફેદ વસ્તુ માત્ર મોંઘી કરે. ધુમ્રવર્ણનો હોય તો બહુ રોગ અને પીડા કરે. પીત વર્ણનો હોય તો સારો સમજવો. ઇતિ ચંદ્ર વિચાર.

મેઘ વિચાર.

વર્ષાઋતુમાં જે દહાડે દિવસ ઊગતાં ગરમી કરે અને સાંજે વાયુ ખૂલો વાયતો વર્ષાદ પડે નહીં. આખો દહાડો વાયુ હોય અને સાંજે એક પોહોર વાયુ બંધ રહેતો તે વખતે વર્ષાદ થાય.

વર્ષાદના દહાડામાં વર્ષાદ ખેંચી જાય તે વખતે કોઇ પણ દહાડે ગરૂવારે સાંજે ઝાડ ઉપર બેઠેલી કોયલ બોલતી દેખાય તો દિવસ ઉગ્યા પહેલાં વર્ષાદ થાય. રવીવારને દહાડે ગરમી કરે અને પશ્ચિમમાં મંદ મંદ વાયુ વાયતો બપોરના વખતે પશ્ચિમ-દિશાથી તિત્તર પક્ષિના રંગ જેવી વાદળી નીકળે તે મધ્યાન્હ-ના અંદર માસ ૨ નું પાણી આપે. સોમવારે સવારે ઉત્તરનો વાયુ લાગે તો ઘડી બેમાં વર્ષાદ થાય. તે દહાડે સાંજે ઇસાનમાં વીજ થાય અને ઉતરનો વાયૂ લાગે તો મનુષ્યો જોતાં હોય તેટલાંમાં પાણી વહી નીકળે. ભોમવારે બહુ તપે, બપોરે દક્ષિણ અને અગ્નિકોણનો વાયૂ હોય તો દિવસ અસ્ત સમયમાં વર્ષાદ પડે. બુધવારની સવારે પશ્ચિમનો વાયૂ હોય અને ગઇ રાત્રે તારા દેખાયા હોય તો સાંજના વખતે ઉતર દિશામાં વાયુ નીકળી ધૂવાડાના જેવો ફેલાવ કરી એક નાની વાદળીથી ચાર માસનું પાણી પડે. ગુરૂવારે સાંજ સુધી એક દિશાનો વાયૂ હોય તો મધ્ય રાત્રે વર્ષે. સુક્રવારે સૂર્ય જોસથી પ્રકાશે અને પવન બંધ થાય, સવારે દક્ષિણમાં ઘોળ હોય તો મધ્યાન્હ સમયે વર્ષે. શનિવારે ચારે દિશાનો વાયુ નીકળે, ધૂળ ઉડયા કરે અને સાંજનો ઉતરનો વાયૂ નીકળે તો મધ્ય રાત્રી પેહેલાં વર્ષાદ થાય ઇતિ મેઘ વિચાર.

હવે તાંત્રોક્ત શુકન.

રવીવારને દહાડે રાત્રના પાછલા પહોરે દિવસ ઉદય થયા પહેલાં ચંડાળનાં ઘર પછવાડે જૈ ઉભવું તે જ વાણી બોલે તે પ્રમાણે સત્ય થાય.

ઉદાહરણ.

એક પુરૂષે ધાર્યું કે મારી બે સ્ત્રી છે, તે બેઉ બીમાર છે, તે મરશે વા બચશે તેની ખાત્રી કરવા પાછલે પોહોરે ચંડાળને ઘેર ગયો. પછવાડે ઉભો જેટલામાં તેની છોકરી બોલી કે બાપા આપણી બકરીનાં બે બચ્ચાં છે. તે કાલથી ધાવતાં નથી. તેમાં એક તો સાંજ અથવા સવારેજ મરી જશે એમ લાગે છે અને એક બચશે. એવું સાંભળી પેલો પુરૂષ ઘેર ચાલી આવ્યો. તેજ સાંજે એક સ્ત્રી મરી ગઇ. ઇતિ ઉદાહરણ.

સોમવારે પહેલી રીતે હજામને ઘેર જવું, ભોમવારે ધોબીને ઘેર, બુધવારે જૈન મંદિર પછવાડે, ગુરૂવારે બ્રાહ્મણને ઘેર, શુક્ર-વારે વેશ્યાને ઘેર અને શનીવારને દહાડે દાસીને ઘેર જવું.

ઇતિ તાન્ત્રોક્ત શુકન.

સત્યરૂપ શુકનાવળી.

ओं ૧	श्रीं ૨	ह्रीं ૩	अं ૪	आं ૫	हं ૬	ईं ૭
ङं ૨૪	चं ૨૫	छं ૨૬	जं ૨૭	झं ૨૮	ञं ૨૯	उं ૮
घं ૨૩	पं ૪૦	फं ૪૧	૪૨ बं / ૪૩ भं	सं ૪૪	टं ૩૦	ऊं ૯
गं ૨૨	नं ૩૯	૫૨ हं / ૫૧ सं	૫૩ ळं / ૫૪ क्षं	૪૫ यं / ૪૬ रं	ठं ૩૧	ऋं ૧૦
खं ૨૧	घं ૩૮	बं ૫૦	૪૯ शं / ૪૮ बं	लं ૪૭	डं ૩૨	ॠं ૧૧
कं ૨૦	दं ૩૭	थं ૩૬	तं ૩૫	णं ૩૪	ढं ૩૩	ऌं ૧૨
अः ૧૯	अं ૧૮	औं ૧૭	ओं ૧૬	ऐं ૧૫	एं ૧૪	ॡं ૧૩

આ શુકનાવળી જોવાની રીત એ છે કે પવિત્ર થઈ દેવ ધર્મ સંભારી કાર્ય ધારી લખેલા અક્ષરમાંથી એક અક્ષરનું ચિંતવન કરવું. તેનું ફળ શુભ વા અશુભ આવશે. તે સત્ય સમજવું.

ओं શુભ ૧, श्रीं કાર્યસિદ્ધિ ૨, ह्रीं શુભ ૩, अं વિજય ૪, आं અશુભ ૫, इं ઐશ્વર્ય ૬, ईं શુભ ૭, उं અશુભ ૮, ऊं સ્થાન લાભ ૯, ऋं દ્રવ્ય લાભ ૧૦, ॠं પીડા ૧૧, ऌं શુભ ૧૨, ॡं વ્યાધી ૧૩, एं સિદ્ધિ ૧૪, ऐं અશુભ ૧૫, ओं અર્થલાભ, ૧૬, औं અર્થ હાની ૧૭, अं બહુ પીડા ૧૮, अः સુખ ૧૯, कं લાભ ૨૦, खं અશુભ ૨૧, गं શુભ ૨૨, घं સિદ્ધિ ૨૩, ङं સંતાપ ૨૪, चं વિજય ૨૫, छं અર્થ લાભ ૨૬, जं હાની ૨૭, झं લાભ ૨૮, ञं અશુભ ૨૯, टं લાભ ૩૦, ठं સુખ ૩૧, डं લાભ ૩૨, ढं ચિંતા ૩૩, णं શુભ ૩૪, तं શુભ ૩૫, थं સિદ્ધિ ૩૬. दं અશુભ ૩૭, घं શુભ ૩૮, नं કલ્યાણ ૩૯, पं નાશ ૪૦, फं લાભ ૪૧, बं શોક ૪૨, भं લાભ ૪૩, मं શુભ ૪૪, यं યશ ૪૫, रं ભય ૪૬, लं શુભ ૪૭, वं નાશ ૪૮, शं સિદ્ધિ ૪૯, षं સંપત્તિ ૫૦, सं નિષ્ફળ ૫૧, हं શુભ ૫૨, ळं મધ્યમ ૫૩, क्षं આરોગ્ય સુખ ૫૪, ઇતિ સત્યરૂપ શુકનાવળી.

પલ્લી એટલે અંધિચીચી અને શરડનો વિચાર.

પલ્લી ઉપરના અંગથી નીચે ઉતરે તો સારૂં. કાકીડો નીચેથી ચડે તો સારૂં. તેથી વિપરીતે અશુભ સમજવું. પુરૂષનું જમણું અંગ સારૂં, સ્ત્રીનું ડાબું અંગ સારૂં. તેથી વિપરીતે અશુભ છે.

મસ્તક	રાજ્યપ્રાપ્તિ.	કમર	શુભ.
કપાલ	બંધુમેલાપ.	બે હાથ	વસ્ત્રલાભ.
ભ્રકુટી	રાજ્યમાન.	બે ખભા	જય.
ઉ, હોઠ	ધનક્ષય.	નાભી	ધનલાભ.
ની, હોઠ	ઐશ્વર્ય.	ઉરૂ	વાહનલાભ.
નાક	વ્યાધિ દુઃખ.	બે મણીબંધ	ધનનાશ.
જં, કાન	આયુસુખ.	નખ	ધનલાભ.
ડા, કાન	ભય બહુ.	મુખ	મિષ્ટાન્ન ખાવું.
નેત્ર	બંધન.	ગુલ્ફ	બંધન.
જં, ભુજ	રાજ્યમાન.	કેશ	મરણ.
ડા, ભુજ	રાજ્યભય.	જમણો પગ	માર્ગ કરે.
કંઠ	શત્રુભય.	ડાબો પગ	ભાઈયોમાં ક્લેષ.
સ્તન	ભાગ્યમંદ.	પગ મધે	સ્ત્રીનાશ.
ઉદર	સુખ.	પગ તલ.	કષ્ટ, આપદા.
પિઠ	બુદ્ધિનાશ.	લીંગાદિ	સ્ત્રીલાભ, પુરૂષલાભ.

ગ્પલ્લી અને શરડના સ્પર્શમાત્રથી સ્નાન કરવું, પંચગવ્યનું પાન કરવું, ઘૃતપાત્રમાં મુખ જોઇ દાન કરવું. અતિ અશુભ હોય તો તેના આકાર પ્રમાણે સુવર્ણની પ્રતિમા કરવી. રાતાં વસ્ત્રમાં લપેટી કલશોપરી રૂદ્ર પૂજન મૃત્યુંજયનો જપ અને તીલ ઘૃતાદિકેથી ૧૦૮ વાર વ્યાહૃતિમંત્ર વડે આહુતી દેવી. ખેરના શમીધમાં સુવર્ણ વસ્ત્ર ઘૃત તીલનું દાન કરવું. દેવમંદિરમાં દીપક બાળવો. આ મત પણ ધર્મસિંધુનો છે. ઇતિ પલ્લીપતનશાંતિ સંપૂર્ણ.

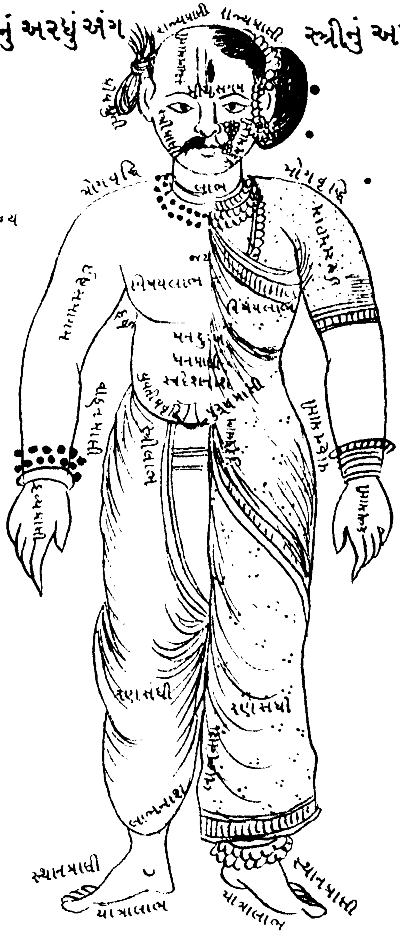
પ્રથમ ઋતુવિશે વિચાર.

પ્રથમ માસ નિંદિત ચૈત્ર, જ્યેષ્ઠ, અષાઢ. ભાદ્રપદ, કાર્તિક અને પૌષ. તિથિ નિંદિત ૪, ૬, ૧૪, ૧, ૬, ૮, ૧૨, ૧૫. વાર નિંદિત રવી, મંગળ, શની. નક્ષત્ર નિંદિત-ભરણી, કૃતિકા, આર્દ્રા, આશ્લેશા, મઘા, (૩) પૂર્વા, વિશાખા અને જ્યેષ્ઠા. યોગ નિંદિત વિષ્કુંભ, ગંડ, અતિગંડ, શૂળ, વ્યાઘાત, વજ્ર, વ્યતિપાત, વૈધૃત, ભદ્રા. સંધ્યા, રાત્રી, અપરાન્હકાળ. નિદ્રાવસ્થા જુના, રાતા, કાળા અને વિચિત્ર રંગના વસ્ત્ર નિંદિત છે. નગ્ન છતાં, પરગૃહે, અન્ય ગ્રામે પ્રથમ રજોદર્શન નિંદિત છે. તે રજોદર્શન અલ્પ, અધીપ અને રંગે કાળુ હોય તો દુષ્ટ ફળ કરે. ઝાડુ, લાકડા, ઘાસ અને સુપડુ એ હાથમાં છતાં રજોદર્શન થયું હોય તો તે સ્ત્રી વ્યભિચારિણી થાય. દિવસની નિદ્રા, નેત્રમાં અંજન, ચંદન અને તેલાદિકોનું મર્દન, પુષ્પહારનો સ્પર્શ, નખછેદન અને બહુ હાસ્ય, નિરલજથી ભાષણ કરવું, અતિ જળપાન કર્યાથી અને પયપાનાદિકો એ શિવાય સ્ત્રીઓને ઋતુને વિષે દુરાચારો, તિક્ત કરવા, એકાંતમાં રહેવું, સૌભાગ્યવતી અને સદાચરણવાળી સ્ત્રીઓનો સમાગમ રાખવો. ચોથે દહાડે સ્નાન કરી પતિ, સૂર્ય વા દેવાદિકનું દર્શન કરવું, તે શીવાય અન્યને જોયાથી તદ્રુત પ્રજા થાય છે. આ પણ ધર્મસિંધુનો મત છે.

અથ અંગસ્ફુરણ સ્વરૂપ.

પુરૂષનો જમણો અંગ. સ્ત્રિનો ડાબો અંગ શુભ. તેથી વીપરીતે અશુભ. પુરૂષ લગ્નમાં જન્મેલાને જમણો ફલ મલશે. સ્ત્રી લગ્નમાં જન્મેલાને ડાબો ફલ મલશે.

પુરૂષનું અરધું અંગ — સ્ત્રીનું અરધું અંગ

द्वादश राशीनां विस्तारः

द्वादशराशयः १	मेष	वृषभ	मिथुन	कर्क	सिंह	कंन्या	तुला	वृश्चिक	धन	मकर	कुंभ	मिन
रा. स्वामिनः २	मं.	शु.	बु.	चं.	सू.	बु.	शु.	मं.	गु.	श.	श.	गु.
च. स्थिरादि सं. ३	चर	स्थिर	द्वि.	चर	स्थि.	द्वि.	च.	स्थि.	द्वि.	च.	स्थि.	द्वि.
राशीनां दिग् ४	पू.	द.	प.	उ.	पू.	द.	प.	उ.	पू.	द.	प.	उ.
रा. क्रूरसौम्य ५	क्रूर	सौम्य	क्रूर	सौम्य	क्रूर	सौम्य	क्रूर	सौम्य	क्रूर	सौम्य	क्रूर	सौम्य
रा. पुंस्त्रिसंज्ञा ६	पुरुष	स्त्री.	पुरुष	स्त्री.	पुरुष	स्त्री.	पुरुष	स्त्री.	पुरुष	स्त्री.	पुरुष	स्त्री
रा. पृष्ठोदयादिसं. ७	पृष्ठोदय	पृष्ठोदय	शीर्षोद.	पृष्ठोदय	शीर्षोदय	शीर्षोदय	शीर्षोदय	शीर्षोदय	पृष्ठोदय	पृष्ठोदय	शीर्षोदय	उभोदय
रा. दिनरात्रिब. ८	रात्रिबल	रात्रिबल	रात्रिबल	रात्रिबल	दिनबल	दिनबल	दिनबल	दिनबल	रात्रिबल	रात्रिबल	दिनबल	समबल
चतुष्पदादिसं. ९	चतु.	चतु.	द्विपाद	जलच.	चतु.	द्विपा.	द्विपा.	जलचर	चतु.	च. ज.	जलचर	जलचर
रा. निवासस्था. १०	मेषभूमि	गोकुल	नृत्यगि.	युद्धभुज.	वने	कामिनि गृहे.	स्वसभ	रणाभू.	जलशिल्पि	भांडसमिप	जलस.	भूमि
रा. वर्णः ११	रक्त	श्वेत	हरित्	श्वेतारुण	पांडु	विचित्रब.	मित	पिशंग	कपिल	कर्बुर	बभ्रु	मलाढ्य:
रा. कालांमेनिवा. १२	शिर	वदनं	वक्ष	हृदयं	उदर	कटिः	बस्तिः	मेहन	उरुयुगं	जानुद्वयं	जंघायु	पादद्वय
रा. स्वरूपं १३	छागः	बलिवर्ध	सविणानृ नारि	कछप	शैलचारि सिंह	नैकायां दिपकरा	तुलाधरो नरः	कीटः	हयांत्याद्ध नरः	मकरमृग विभागास्य	कुंभयुक्त नर	द्वौमिनौ
रा. अधिवसस्थानं १४	कंदरात्रि	कृष्यादि	शिल्पादि	वालिपुलि नादि	दुर्गवन	रसाढुल रनि	वीथ्यापा .णा	वल्मीका श्मविप	वाजिशूरा स्त्रयज्ञ	नदिवन सरोवर	उष्णोदक पक्षीयूत	देवद्विज तीर्थ
रा. व्यवहार्थसं. १५	क्रिय	तावुरी	जितुम	कुलीर	लय	पार्थोन	जूक	कौर्प्य	तौक्षिक	आकोकेरो	हृद्रोग	अंत्यभं
मेषादिनांभाप्रमाणाः	२०	२४	२८	३२	३६	४०	४०	३६	३२	२८	२४	२०
मेषादिनांशटका	२००	२४०	२८०	३२०	३५०	४००	४००	३६०	३२०	२८०	२४०	२००
रा. ह्रस्वसमदीर्घत्वं	ह्रस्व	ह्रस्व	सम	सम	दीर्घ	दीर्घ	दीर्घ	दीर्घ	सम	सम	ह्रस्व	ह्रस्व
रा. प्लवत्व दिग्	दक्षिणे	अग्नौ	उत्तरे	वायव्यं	पूर्वे	उत्तरे	अग्नौ	दक्षिणे	ईशान्ये	पश्चिमे	पश्चिमे	ईशान्ये

इति श्री लघुज्योतिष दर्पण संपूर्णम् .

नवग्रहस्य ग्रहउच्चादिकोष्टकम्

१	गृ.	ग्रहना	रवि	चंद्र	मंगळ	बुध	गुरु	शुक्र	शनि	राहु	केतु
२	गृ.	स्वग्रह	सिंह	कर्क	वृ. मे.	कं. मि.	ध. मि.	वृ. तु.	म. कुं.	कन्या	मिन
३	गृ.	उच्चस्थान	मेष	वृषभ	मकर	कन्या	कर्क	मिन	तुला	मिथुन	धन
४	गृ.	निच स्थान	तुला	वृश्चिक	कर्क	मीन	मकर	कन्या	मेष	धन	मिथुन
५	गृ.	घरमोच्चांश	१०	३	२८	१५	५	२७	२०	१५	१५
६	गृ.	मूलत्रिकोणं	सिंह	वृषभ	मेष	कन्या	धन	तुळा	कुंभ	कुंभ	सिंह
७	गृ.	भागभागाः	२० आ.	३ नं.	१२ आ.	१५ आ.	१० आ.	१५ आ.	१० आ.	०	०
८	गृ.	विप्रादिजा	क्ष.	वै.	क्ष.	शू.	ब्रा.	ब्रा.	अंत्यज	अंत्यज	अंत्यज
९	गृ.	पश्वादि सं.	चतुष्पद	सरिसृप	चतुष्पद	पक्षी	द्विपाद	द्विपाद	पक्षी	सरिसृप	सरिसृप
१०	गृ.	स्त्री पुरुष सं.	पुरुष	स्त्री	पु.	न.	पु.	स्त्री.	न.	पु.	पु.
११	गृ.	सौम्यादि सं.	पापः	सौम्य-पा.	पापः	सौम्य	सौम्य	सौम्य	पापः	पापः	पापः
१२	गृ.	वर्ण	रक्त	श्वेत	रक्त	हरित	पितः	श्वेत	कृष्णा	कृष्णा	कृष्णा
१३	गृ.	संज्ञांतर	वनचर	जलचर	वनचर	ग्रामचर	ग्रामचर	जलचर	वनचर	वनचर	वनचर
१४	गृ.	गृ. दिग्. मुखं	पू. मू.	प. मू.	द. मू.	उ. मू.	उ. मू.	पू. मू.	प. मू.	द. मू.	द. मू.
१५	गृ.	कालस्यात्मादि	आत्मा	मनः	सत्वं	वच	ज्ञानसुखं	मदन	दुःखं	०	०
१६	गृ.	राजादि वि.	राजा	राजा	नेता	कुमारः	प्रधान	प्रधान	दासः	०	०
१७	गृ.	देवता	वन्ही	जल	स्कंद	विष्णु	इंद्र	देवी	ब्रम्हा	०	०
१८	गृ.	सत्वादि गु.	सत्व	सत्व	तामस	राजस	सात्विक	राजस	तामस	०	०
१९	गृ.	धातुसार	अस्थि	रक्त	मांजार	चर्म	मेद	रेत	शिरा	०	०
२०	गृ.	वस्त्रं	स्थूलदंतु	नवं	दग्धं	आर्द्रं	मध्यं	दृढं	जिर्णः	११	११
२१	गृ.	धातु रत्न	ताम्र	मणि	हेम	काश्या.	रौप्यं	मुक्ता	लोहसिस	११	११
२२	गृ.	रूतव	वर्षा	शरद	ग्रीष्म	हेमंत	शिशि	वसंत	शिशि	११	११
२३	गृ.	वेदा	११	११	साम	अथ.	ऋग्	यजु	११	११	११
२४	गृ.	कालबलं	अयन	मुहूर्त	दिवस	ऋतुः	मास	पक्ष	वर्ष	११	११
२५	गृ.	अवलोकन	व्योमदृ.	समदृ.	व्योमदृ.	तीर्यकदृ	समदृ.	तीर्यकदृ	अधोदृ.	अधो.	अधो.
२६	गृ.	कालबल	मध्य	पराण्ह	मध्य	प्रातः	प्रातः	पराण्ह	संध्या.	संध्या.	संध्या.
२७	गृ.	लोक	नृप	नृप	नाग	स्वर्गः	स्वर्गः	नाग	नाग	नाग	नाग
२८	गृ.	मूर्ति	चतुरस्त्र	स्थूल	चतुरस्त्र	वर्तुल	वर्तुल	खंड	दीर्घ	दीर्घ	दीर्घ
२९	गृ.	संज्ञांतरं	राजा	तपस्वी	स्वर्णकर	विप्र	वणिक	वैश्य	निशाद	वृषल	वृषळ
३०	गृ.	पदार्थ	मुक्ता	रजतं	ताम्र	स्वर्ण	रत्नं	रजतं	लोहं	अस्थि	अ.
३१	गृ.	दिग्	पूर्व	प.	द.	वा.	उ.	अ.	इ.	नै.	नै.
३२	गृ.	दीर्घादि	ह्र.	ह्र.	ह्र.	म.	दी.	ह्र.	दी.	दी.	दी.
३३	गृ.	प्रकृति	पित्त	कफ	पित्त	सम	सम	कफ	वात	वात	वात
३४	गृ.	कड्वादि	कटु	क्षाराम्ल	कटु	कसाण	मधुर	क्षाराम्ल	तीक्ष्ण	तीक्ष्ण	तीक्ष्ण
३५	गृ.	अवस्था	वृद्ध	मध्य	युग	शि.	वृद्ध	मध्य	वृद्ध	वृद्ध	वृद्ध
३६	गृ.	स्थान	पशुभू	जल	दग्धे	काष्ठे	मंदिरे	जल	वन्हिः	वन्हिः	वन्हिः
३७	गृ.	स्वभाव	दुष्ट	सौम्य	दुष्ट	सौम्य	सौम्य	सौम्य	दुष्टः	दुष्टः	दुष्टः

आ कोष्टक ज्योतिषीओने तथा सर्वने सवळ पडे माटे बाळबोध अक्षरे लखेल छे.

ચાલતા વર્ષની હકીકત

સંવત ૧૯૪૨ શકે ૧૮૦૭ આ વર્ષમાં બહુ યોગોત્પન્ન થયા છે, ચૈત્ર શુદ ૧૫ નું ગ્રહણ હતું તે ગ્રહણ ચૈત્ર માસમાં બીજા માસોની માફક તરત આવતું નથી. વર્ષ (૮) અને (૧૮)ની મુદતે આવેછે. કોઇ વખતે લાંબી મુદતે બે વર્ષમાં ઉપરા ઉપરી આવેછે. તેમ સોમવારે ગૃહણ હતું. તે ધર્મશાસ્ત્રની રીત પ્રમાણે ચૂડામણિ નામનું ગ્રહણ થયું છે તે ગ્રહણ ચૈત્ર શુદ•૧૫ સોમવારે બહુજ ઘણે વર્ષે આવેછે. તે નિશ્ચય કરવા સારૂ મેં મારી યથા બુદ્ધિથી ગ્રહણદીપિકા ગ્રંથના આધારથી પર્વ તપાસ્યા છે તો સંવત્ ૧૯૫૯ શકે ૧૮૨૪ના ચૈત્ર શુદ ૧૫ ભોમવારનું ગ્રહણ ખગ્રાસ થાશે. તેના ઉપરનાં વર્ષમાં પણ ચૈત્ર શુદ ૧૫ શનીવારનું ગ્રહણ થાશે.

ઉપર લખ્યા સંવતથી(૧૮)વર્ષે આ ગ્રહણ આવશે. વળી સંવત્ ૧૯૬૯ શકે ૧૮૩૪ ના ચૈત્ર શુદ ૧૫ બુધવારનું ગ્રહણ થાશે. ગ્રાસ ૩ અને ૨૦ નું થશે. ઉપરાંત સંવત્ ૧૯૮૮ શકે ૧૮૫૩ ના ચૈત્ર શુદ ૧૫ શનીવારનું થશે. તે પણ આકાશ સહિત ગ્રેહેવાસે. તે ઉપરાંત સવત્ ૨૦૦૭ શકે ૧૮૭૨ ચૈત્ર શુદ ૧૫ રવીવારનું થશે. આ ગ્રહણ પેહેલાં લખ્યા પ્રમાણે લાંબી મુદતે આવે છે. ઉપર લખી રીતનું ગ્રહણ થાય તો તે દહાડેથી (૨॥) વા (૩) વર્ષ આગળ ઊંચી શીખાવાળો રાતા રંગનો પાછળી રાત્રે ઉદય થવાવાળો પૂર્વ દિશાથી તારો દેખાય છે. માસ ૨ વા ૪ રહી લોપ થઇ જાયછે. તે શિવાય ૧૨ માસ આગળ અને ૭ માસ પાછળ રવી અસ્ત સમયે તેજ દિશામાં બહુ લાલાઇ રહે છે જાણે કે અગ્ની ઉદય થયો હોય. તેમ આ ગૃહણનું ફળ.

આ ગ્રહણના પ્રભાવથી રાજાઓ માત્ર પોતાના તખત મુકી કારણ સર દેશાટણ કરે, તે ચૈત્ર માસથી વૈશાખના ૧૫ દહાડા સુધી અને ૬ માસ સુધી રાજાઓમાં વિગ્રહતા ઉત્પન્ન કરે. આ ગ્રહણ કન્યારાસીમાં સોમવારનું થયેથી બ્રાહ્મણો અને ચંદ્રવંશીઓ-

માં બહુ રોગાદિકોનો ઉપદ્રવ થાય. તે માસ ૧ આગળ અને દિન ૧૫ પાછળ સુધી માણસોમાં બહુ અઘટિત રીતે મર્ણ થાય. આ ગ્રહણના સ્પર્શ મધ્ય મોક્ષના હિસાબથી તેનાં ફળ તપાસ્યાથી અગ્ની તથા વાયવ્ય કોણ તરફ આવેલા દેશોમાં દુકાળના જેવો સંભવ કરશે. નૈરૂત્ય કોણના પ્રાંતમાં સુકાળ થાશે પૂર્વમાં મધ્યમ પશ્ચિમમાં પણ તેમ દક્ષિણમાં દુકાલના જેવો છતાં કાંઇક ગામમાં વિદ્યુત પતન થાશે. ઉતરમાં બહુભય તથા યુદ્ધનો ભય કરે. આ ગ્રહણનાં ફળથી આખાં વર્ષમાં વાયુ બહુ લાગશે ઇતિ ગ્રહણફળ. (૨)ચૈત્રમાસ બેસતાં આખા વર્ષમાં શનીનો વક્ર છે તે બહુ અશુભ છે. તેના ફળથી સમુદ્રમાં ભય ઉપજાવે. પૂર્વે દિશામાં કોઇ પણ ઠેકાણે ભૂકંપાદિ ભય ઉપજાવે તેમ વર્ષમાં ઉત્પાતના હેતુ પણ બહુ દેખાય. તેમ કચ્છ સૌરાષ્ટ્રમાં વર્ષે ઘણું ઠંડું થાય ત્યાં પાછલા વર્ષાદથી પશુઆદિકોનું મરણ કરે. અધર્મનો વધારો કરે ઉત્તમ વર્ણવાળાં માણસોથી પણ અઘટિત કર્મો કરાવે. ધાન્ય આકરૂં કરે આ ફળ સર્વને સમજવું. (૩) વર્ષ બેસતાં પાંચ ગ્રહ એક રાશીમાં છે તેથી બહુ નેષ્ટ ફળ કરે તે મેઘમાળામાં કહેલું છે.

દોહરો.

રાસી એકમાં પાંચ ગ્રહ, પાપ સૌમ્ય જે થાય;
છત્રભંગ અતિશય કરે, બહુ રોગ વધિ જાય. ૧

આનો વિચાર એ છે જે રવી, મંગળ, બુધ. શુક્ર અને કેતુ એક રાસીમાં ચૈત્ર માસમાં તે શુદ ૧૪ પછી તેમાં એક બુધ છુટો થયો છે તેમ શુક્ર અસ્ત છે. બાકી રવી ભોમ કેતુ એ ત્રણ ભેગા છે. તેનો વિચાર એ કે રવી ભોમ બે પુરૂષ છે જાતિ ક્ષત્રી છે. રવિ અને ભોમ વનચર છે. રવીનું મુખ પૂર્વમાં છે મંગળનું દક્ષિણમાં છે, રવી રાજા છે મંગળ લઇજવાવાળો દૂત છે. રવીનો દેવતા અગ્ની છે, મંગળનો કાર્ત્તિક સ્વામી છે, રવીની સત્વ પ્રકૃતિ છે ભોમની તામસી પ્રકૃતિ છે. રવીનો વાસ નર લોકમાં છે સ્વભાવ બેઉના દુષ્ટ છે, તેમ કેતુ પાપ છે.

પ્રકૃતિપાપ અને સ્વભાવપાપ, દિશા નૈઋત્ય. એ બધા વિચારથી જે રાસીમાં છે તેનો નિવાસ ઉત્તરમાં છે તેથી ઉતરમાં મહાબળવાન મ્લેચ્છ રાજાઓનો ઉદય થશે. યુદ્ધના જેવો ઉદ્યોગ કરાવશે. યુદ્ધ પણ થાશે. યુદ્ધના માસ કાર્ત્તિક સુધી છે. આ ગ્રહ જ્યાંસુધી મેષમાં આવ્યા નથી ત્યાંસુધી વાતપિત્તનો રોગ પેદા કરનારા છે. એવાં નેષ્ટ ફળ કરશે, મંગળ, રવી જે રાશીમાં એ ભેગા હોય ત્યાંસુધી મનુષ્યનાં પેટમાં અગ્નિના જેવો દાહ ઘણાકને ઉદરમાં પેદા કરે. ક્ષત્રી રાજાઓને વિશેં ગુપ્ત વિગ્રહતાનો વધારો કરે. આ વર્ષમાં ત્રણ યોગ બહુ નેષ્ટ છે. ૧ અક્ષય તૃતીયાનો ક્ષય છે. ૨ આષાઢ માસની કર્ક સંક્રાંતિ મંગળવારી છે. ૩ તેમ મહાઋષીએ મેઘમાળામાં કહ્યું છે કે જે વર્ષમાં માઘ માસનાં શુક્લ પક્ષમાં તિથિનો ક્ષય હોય તે સારો નહીં. આ ત્રણ યોગ બાકી પણ યોગોની સંખ્યા કહું છું. અગસ્તનો ઉદય દિવસનો થાય તો નેષ્ટ અને રાત્રનો થાય તો શુભ. તે મુંબઇ ઇલાકામાં રાત્રનો ઉદય થાય છે. કચ્છ, સૌરાષ્ટ્ર, સિંધ અને મારવાડમાં ખરા બપોરનો ઉદય થાય છે.

પોષ માસનાં અંધારા પક્ષનો એક અઠવાડીયામાં ૩ ગ્રહ વક્ર થાય છે. વિદ ૫ રવીવારનો ૪૦ ઘટી ૩૨ પળે ગુરૂ વક્ર થાયછે. વિદ ૬ સોમવારે ૮ ઘટી ૫ પળે શુક્ર વક્ર થાય છે. વિદ ૯ ગુરૂવારને દહાડે ૫૬ ઘટી ૨૦ પળે ભોમ વક્ર થાયછે. શનીનો વક્ર ચાલ્યો આવે છે મળીને વક્ર ગ્રહની ૪ ની સંખ્યા થઇ શની મૃગશર નક્ષત્રમાં વક્ર થાય છે. ગુરૂ કન્યારાશી અને હસ્ત નક્ષત્રમાં વક્ર થાય છે. મંગળ સિંહરાશી અને ઉત્તરાફાલ્ગુનીના પેહેલા પાદમાં વક્ર થાય છે. અને શુક્ર કુંભરાશીમાં વક્રે છે.

હવે અક્ષય તૃતીયાથી બધાનાં ફળ કહું છું.

અક્ષયતૃતીયાનો ક્ષય છે તેથી અનાજનો ભાવ આકરો રહશે. કલકત્તા, દિલી અને કાનપુર આદિ ગામોમાં પાક ઓછો થશે. લોકોમાં ચૈત્ર માસથી નાણાની અધીર અને ડામાડોળ બહુ થશે. ઇતિ અક્ષયતૃતીયા. ॥ ૧ ॥

કર્ક સંક્રાંતિ મંગળવારી છે તેથી અનાજને કોઇ પણ દેશાવર ખેચશે. વર્ષાદ પણ બિગાડીને થશે. ઇતિ કર્કસંક્રાંતનું ફળ. ॥૨॥

માઘ માસનાં શુક્લપક્ષમાં ક્ષય-થયેલી તિથિનું ફળ.

માઘ માસથી ૭ મે મહીને કાંઇ પણ ઉપદ્રવ થશે. તે આવતાં વર્ષની વાત છે. ॥ ૩ ॥

અગસ્ત ઉદયનું ફળ.

મુંબઈ ઈલાકામાં ઉદય થાય છે તેથી મુંબઇ અને કુંકણમાં વર્ષાદ ઘણો થશે. પણ મુદત કરતાં જરા ખેચાઇને થશે. બાકી કચ્છ દેશમાં વર્ષ ઠંડું થશે. વર્ષાદ ઘણો થાશે તો ટીડ આવશે. મરૂ દેશમાં રાજાઓમાં વિગ્રહ થશે. વર્ષાદ થોડો તેથી ધાન્યાદિકો મોંઘા થશે તેમ દક્ષિણદેશમાં અશુભ થશે. ઉત્તર ફળ. પશ્ચિમની કોણમાં યુદ્ધાદિકોનો ભય થશે.॥૪॥ ઇતિ અગસ્ત ફળ.

હવે પોસ માસમાં વક્ર થયા ગૃહનું ફળ કહું છું.

શની સહિત વક્રગ્રહ ૪ છે. તેનું ફળઃ—વર્ષમાં આંખે ન દીઠાં હોય અને કાને ન સાંભળ્યા હોય તેવા ઉપદ્રવ્ય પેદા કરશે, યુદ્ધાદિક થાય, પ્રજા દુઃખી વર્તે, પવન બહુ લાગે. રોગાદિક બહુ થાય. એ ગ્રહની નિશાની એ છે કે જે જે વર્ષમાં વક્ર થાય તેથી ૧ માસ આગળથી રોગનો ઉપદ્રવ થાય છે, અને આગળ પાછળ ૬ માસમાં રવિ અને ચંદ્રને વાડ થાય છે અને ધૂમ્રકેતુ આદિકોનો દેખાવ થાય છે; તેથી અધર્મ અને અનીતિ વિશેષ વર્તાશે. કાંઈક ઠેકાણે વિજલીનું પતન થાશે તેથી ભય બહુ થાશે. ઇતિ વક્રગ્રહની હકીકત.

આ વર્ષમાં સિંહ રાસીનો ગુરૂ છે તેનું ફળ સારૂં છે પણ તે ગુરૂ ભાદરવા વિદ ૧ નો કન્યારાસીમાં આવી જાય છે. સિંહના ગુરૂથી વર્ષાદ સારો થાય, ધાન્યાદિક દહાડે દહાડે સસ્તા થાય. કન્યા રાસી ગુરૂનું ફળઃ— ખુરાસાન દેશમાં દુકાળ પડવાનો સંભવ ધાન્યાદિ મોંઘા રાખે. ઘઉં, તલ અને ચણાનો પાક થોડો થાય. આ વર્ષમાં આ બધા યોગો નેષ્ટ છે તથાપિ હજી

સારૂ છે.—કારણ માસોમાં સંક્રાંતિ અને ચંદ્રમાંથી બનતા નેષ્ટ યોગો કોઇ પણ નથી. જેમ કે મેષ સંક્રાંતિ બેસે તે દહાડે તુલાના ચંદ્રમાં હોય તો ઘણા ઉપદ્રવ થાય અને ધાન્યાદિક રસાદિકોનો નાશ કરે તેમ વૃષ સંક્રાંતીને દહાડે વૃશ્ચિકના ચંદ્રમા હોય તોપણ ઉપર લખ્યા પ્રમાણે ઊત્પાત કરે છે.

સંક્રાંતિ રાશિથી ચંદ્રમા ૭ મી રાશિમાં અશુભ ગણાય છે. તે ઉપર લખી રીતે બધે રાસી વિષે સમજવું.

આ યોગ મળ્યાથી બહુ નેષ્ટ ફળ કરે છે તે કોઇક વર્ષમાં થાય છે.

હવે માસ ફલ.

(૧) ચૈત્ર માસ.

ચૈત્ર માસમાં પાંચ મંગળ તેથી અગ્નિનો ભય અને ગરમી બહુ કરે અને (૫) ગૃહ એક રાશિમાં છે, તેમાં શુક્રનો અસ્ત છે, અને ૧૫ સોમવારનું ગ્રહણ હતું તેથી આ માસમાં ચંદ્રવંશીઓ અને બ્રાહ્મણોમાં બહુ રોગાદિકોનો ભય કરે, તે વિદ ૧૨ લગી રહે શીવાય માસ વ્યતીત થઈ ગયાથી ધાન્યાદિકોનો ભાવ લખ્યો નથી.

(૨) વૈશાખ

આ માસમાં ૫ ગુરૂ છે તેથી ઉત્તમ વર્ણમા ઘણાં મંગળીક કાર્ય કરાવશે. રવી બુધ શુક્ર મંગળ ૪ એક રાસીમાં થોડા દિવસ થાય છે મંગળ અને રવી ક્ષત્રી છે બુધ વૈશ્ય છે, શુક્ર બ્રાહ્મણ છે રવી ભોમ પુરૂષ છે, બુધ નપુંસક છે અને શુક્ર સ્ત્રી છે, તેમાં બુધ ભોમ અને શુક્ર અસ્ત છે. તેથી ઈરાની લોકોમાં રોગાદિકોનો ભય થવાનો સંભવ છે. યુધનો સંભવ અસ્ત રાખશે. આ માસમાં શુભ ફળ વિશેષ છે, વૈશાખ વદિ ૧૩ ભોમે ૩૯ ઘડી ૨ પળે વૃષ સંક્રાંતિ બેસે છે. તેના હિસાબથી ધાન્યાદિકોનો ભાવ.

તેજી મંદી સમજવાનું એ છે કે જે જણસની શૂન્ય હોય તે તેજી બે હોય તે સમ અને એક હોય તો મંદી સમજવું.

જુવાર	૧	ઘઊં	૨	મગ	૦
ચણા	૨	અડદ	૦	ચોળા	૧
તલ	૨	તુવર	૨	જવ	૦

ચોખા	૦	ઘાસ	૦	કેસર	૨
બાજરો	૨	મસૂર	૨	સર્સવ	૦
તેલ	૦	અળસી	૦	ઘૃત	૦
શ્રીફળ	૨	ગોળ	૨	સાકર	૨
કર્પાસ	૦	સોપારી	૨	મંજીઠ	૦
સણ	૧	તુવર	૦	કાપડ	૧
હરડાં	૨	પસમ	૨	બારદાન	૦
મીંઠુ	૦	સુંઠ	૧	મરી	૦
ખારો	૦	હળદળ	૦	લાખ	૨
કંકુ	૨	કસ્તુરી	૨	કપૂર	૨
ચંદન	૨	જીરૂં	૧	મેથી	૦
રાઇ	૨	હીંગ	૧	ખારક	૨
સોનું	૦	રૂપુ	૦	ખજુર	૨
કાંસુ	૦	કલઇ	૦	ત્રાંબુ	૨
સીસુ	૦	પીતળ	૦	લોહું	૦

ઇતિ વૃષ સંક્રાંતિના ભાવ.

અધિક જ્યેષ્ઠનું ફળ.

અધિક જ્યેષ્ઠમાંપ શુક્ર છે. તે જાતનો બ્રાહ્મણ સંજ્ઞાથી સ્ત્રી છે, તેથી સ્ત્રીયાદિકોમાં ભાવ ભક્તિ ધર્મમાં વધારો રાખશે. આ માસમાં દુનીયાંની અંદર સારૂં ફળ વર્તાશે. અને વિદ ૧૧ થી ૧૪ લગણ વર્ષાદ થવાનો સંભવ છે.

બીજા જ્યેષ્ઠનું ફળ.

બીજા જ્યેષ્ઠમાં ૫ શની છે, સંક્રાંતિ પણ તેજ વારની છે તેથી નાણાંની ભીડ અને અધીરતપણું બહુ વર્તાશે. આ ઉપદ્રવ જેવો માસ છે. અસુર લોકોનું બળ અધિક થશે. તેજ જાતીમાં રોગ ઉત્પન્ન થશે તેમ રવીવારનો ચંદ્ર દેખાશે તેનું ફળ પણ બહુ નેષ્ટ છે આ માસમાં આદ્રા. નક્ષત્રનો સૂરજ શનીવારનો ૫ ઘટી ૪૮ પળે થાય છે તેનું ફળ પણ નેષ્ઠ છે તેથી રોગાદિકોનો ઉપદ્રવ. થશે રાજાઓમાં વિગ્રહતા. કરાવશે વાહન ગધેડાનું છે.

બે સ્ત્રી છે તેથી વર્ષાદનો સંભવ થોડો છે. કચ્છ અને મારવાડમાં આ નક્ષત્રમાં વર્ષાદ થવાનો સંભવ થોડો છે. કોકણ અને મુંબઇમાં થશે પણ પૂરતો નહીં.

મિથુન સંક્રાંતિના ભાવ.

બીજા જ્યેષ્ઠ શુદ ૧ અને શનીવારની ૪ ઘટી ૫૯ પળે બેસે છે બેઠી મૂર્તિ ૩૦ છે.

જુવાર	૦	લોઢું	૧	કાંસુ	૨
ચણા	૧	મગ	૧	ઘઉં	૦
તુઅર	૨	અડદ	૧	ચોખા	૦
ચોખા	૦	તલ	૧	જવ	૦
બાજરો	૧	મસુર	૧	સરસવ	૦
તેલ	૨	અલસી	૨	ઘી	૦
શ્રીફળ	૧	ગોળ	૧	સાકર	૦
કપાસ	૨	સોપારી	૧	મંજીઠ	૨
પસમ	૧	સૂત	૨	કાપડ	૦
હુરડાં	૧	સણ	૦	બારદાન	૦
મીઠું	૨	સુંઠ	૦	મરી	૨
ખારો	૨	હળદળ	૧	લાખ	૦
કંકુ	૦	ચંદન,	૦	મેથી	૦
કપુર	૦	જીરૂ	૦	ખજુર	૧
કસ્તુરી	૦	હીંગ	૦	ખારક	૧
રાઇ	૧	રૂપુ	૨	સીસુ	૨
સોનું	૨	ત્રાંબુ	૨	કલઇ	૨
પીતળ	૧	ધારા	૦	કેસર	૧

વિદ ૭ શનીવારને દહાડે પુનર્વસુ નક્ષત્રમાં રવી આવે છે વાહન કોહલાનું છે સ્ત્રી પુરૂષ છે પેલા પોહોરમાં બેસે છે ચંદ્રમા મીનના છે તે આકાશી તત્વ છે તેથી વર્ષાદ પેહેલાં ઘણો પછી થોડો થશે શનીનો ઉદય વિદ ૧૨ ગુરૂનો થાય છે, તેથી દરીયામાં તોફાન થવાનું સંભવ છે ઇતિ મિથુન સંક્રાંતિ.

આષાઢ મહીનાનું ફળ.

આષાઢ માસમાં સોમવાર ૫ છે કર્ક સંક્રાંતિ મંગળવારની છે તેમ આષાઢ શુદ ૧૫ અને ૩૦ના સોમવાર છે, તેથી સારૂ છે રોગાદીકાનો ઉપદ્રવ નહી થાય વેપારીયોને સારૂં શુક્ર, બુધ, ગુરૂ. એક રાસીમાં છે, તેથી વર્ષાદ થશે શુદ ૭ શનીવારે પુષ્પ નક્ષત્રમાં સૂર્ય થાય છે તેનું વાહનં ઊંદરનું છે. બે સ્ત્રી છે, ૧૩ ધટી ૪૫ પળે બેસે છે, તેથી વર્ષાદ સાધારણ જોઇએ પણ ઉપર લખ્યા યોગથી વર્ષાદ સારો થશે.

આષાઢ માસના ધાન્યાદિકના ભાવ. શુદ(૩) ભોમેથી.

જુવાર	૧	મગ	૨	ચોળા	૧
ચણા	૨	અડદ	૨	જવ	૦
તુઅર	૦	તીલ	૨	સર્સવ	૨
ચોખા	૧	મસૂર	૨	ઘી	૧
બાજરો	૦	અલસી	૦	સાકર	૨
તેલ	૦	ગોળ	૨	મંજીઠ	૦
શ્રીફળ	૨	સોપારી	૨	કાપડ	૧
કપાસ	૦	સુત્ર	૦	પસમ	૧
સણ	૦	બાર્દાન	૦	મરી	૦
હરડાં	૨	સૂંઠ	૧	લાખ	૧
મીઠું	૧	હળદળ	૨	કસ્તૂરી	૨
ખારો.	૧	કપૂર	૧	મેથી	૧
કંકુ	૨	જીરૂં	૧	ખારક	૨
ચંદન	૧	હીંગ	૧	ખજુર	૨
રાઇ	૨	ઘાસ	૧	કેસર	૨
ધાતૂમાત્ર	૨	ઘઉં	૧		

આષાઢ વદ ૫ શનીવારને દહાડે અશ્લેષા નક્ષત્રમાં રવી ૧૪ ઘટી ૫૧ પળે થાય છે. હાથીનું વાહન છે સ્ત્રી પુરૂષ છે તેથી વર્ષાદ ઘણો થશે ઇતિ આષાઢ.

શ્રાવણ માસનું ફલ.

શ્રાવણ માસમાં ૫ મંગળ છે અમાવાસ્યા મંગળવારની છે. સિંહ સંક્રાંતિ શનીવારની છે, બુધ ગુરૂનો અસ્ત થાય છે તેથી આ માસમાં ઘણોક ભય પેદા કરશે. અનીતિ અધર્મનો વધારો કરશે તોફાન જેવો વાયુનો સંભવ છે. કેટલાંક ગામોમાં દેવાલયાદિ મોટાં મંદિરોને પાડી નાંખશે કેટલાક દેશોમાં ડામાડોલ ચાલી રહેશે. વેપાર કરનારા કેટલાક ન્યાલ થઇ રહેશે. કેટલાક ઠંડા થઇ રહેશે. પીતનો રોગ બહુ પેદા થશે. શુદ ૫ શનીવારનો મૃગ નક્ષત્ર સૂર્ય એટલે સિંહ સંક્રાંતિ ૧૪ ઘટી ૫૩ પળે બેસે છે. તેથી વર્ષાદ સ્વલ્પ થાશે, ધાન્યાદિકોનો ભાવ આકરો રાખશે તેના ભાવઃ—

જુવાર	૨	મગ	૨	ચોળા	૨
ચણા	૦	અડદ	૦	જવ	૧
તુવર	૧	તીલ	૦	સર્સવ	૦
ચોખા	૨	મસૂર	૦	ઘી	૨
બાજરો	૧	અલસી	૧	સાકર	૦
તેલ	૧	ગોળ	૦	મંજીઠ	૧
શ્રીફલ	૨	સોપારી	૨	કાપડ	૧
કપાસ	૧	સૂત્ર	૧	હરડાં	૨
પસુમ	૦	સણ	૨	મરી	૧
બાદાન	૧	સૂંઠ	૨	લાખ	૨
ખારો	૧	હળદળ	૦	કસ્તુરી	૦
કંકુ	૦	કપુર	૦	મેથી	૨
ચંદન	૧	જીરૂં	૨	ખારક	૦
રાઈ	૦	હીંગ	૨	ખજુર	૦
સોનું	૨	ત્રાંબુ	૨	રૂપું	૨
કાંસુ	૦	કલઇ	૦	પીતળ	૦.
લોઢું	૦	ઘઊ	૨		

વદ ૪ શનીવારને દહાડે પૂર્વાફાલ્ગુની નક્ષત્રમાં સૂર્ય થશે, સ્રી પુરૂષ છે વાહન ગર્ધવનું છે. વર્ષાદ સાધારણ થશે. ઇતિ શ્રાવણ.

ભાદ્રપદ માસનું ફલ.

ભાદ્રપદમાં બુધવાર ૫ છે તે વેપારીયોના હકમાં સારા છે. શુદ ૧૫ ને દહાડે ગુરૂનો ઉદય પૂર્વમાં થાય છે, તે શુભ અને મંગલકારક છે આ માસનું ફળ દુનીઆને સંતોષ આપનારૂં છે. શુદ (૩) સુક્ર વારને દહાડે ઉત્તરા નક્ષત્રનો સૂર્ય થાય છે વાહન દેડકાંનું છે. બે સ્ત્રી છે, તેથી વર્ષાદ સારો થશે. ભાદ્રપદ શુદ ૭ મંગળવારે કન્યા સંક્રાંતિ બેસે છે. તેથી ભાવ.—

જાર	૧	ચડદ	૨	ઘઉ	૦
ચણા	૨	જવ	૦	તુવર	૦
તીલ	૨	સરસી	૦	ચોખા	૧
મસુર	૨	ઘી	૦	બાજરો	૦
અલસી	૦	સાકર	૧	તેલ	૦
ગોળ	૨	મંજીઠ	૦	શ્રીફલ	૨
સોપારી	૯	કાપડ	૦	કર્પાસ	૦
સુતર	૦	હરડાં	૨	પસમ	૨
સણ	૦	મારો	૦	સૂંઠ	૧
મરી	૦	લાખ	૨	હળદળ	૨
બાર્દાન	૦	કસ્તુરી	૦	કંકુ	૦
કપુર	૦	મેથી	૨	ચંદન	૧
જીરૂં	૨	ખારક	૦	રાઇ	૦
હીંગ	૨	ખજુર	૦	સોનું	૦
ત્રાંબુ	૨	રૂપુ	૨	કાસું	૦
સીસું	૦	કલઇ	૦	પીતળ	૦
લોહ	૦	ઘાસ	૨	કેશર	૦
મગ	૧				

ઇતિ ભાદ્રપદ

આશ્વિન માસનું ફલ.

આશ્વિન માસમાં ૫ શુક્ર છે શુદ ૧૫ સુક્રવારની છે, દીવાળી પણ શુક્રવારી છે તે શુભ છે. સારાં કામકાજ થાશે રોગાદિકોનો નાશ થશે. આશ્વિન શુદ ૭ ગુરૂવારે તુલા સંક્રાંતિ બેસેછે, તેથી ભાવ—

જુવાર	૧	મગ	૨	ઘઉ	૨
ચણા	૨	અડદ	૨	ચોળા	૧
તુવર	૦	તીલ	૨	જવ	૦
ચોખા	૧	મસુર	૨	સર્સવ	૧
બાજર	૧	અલસી	૦	ઘી	૧
તેલ	૦	ગોળ	૨	સાકર	૦
શ્રીફળ	૦	સુપારી	૨	મંજીઠ	૦
કપાસ	૦	સુવર્ણ	૦	કાપડ	૧
સણુ	૧	બારદાન	૧	પસમ	૨
સુંઠ	૧	હરડાં	૨	મુરી	૦
ખારો	૦	હળદળ	૨	લાખ	૧
કંકુ	૨	કપૂર	૨	કસ્તુરી	૨
સુખડ	૨	જીરૂં	૨	રાઇ	૨
હીંગ	૧	ખારક	૨	ખજુર	૨
સોનું	૨	ત્રાંબુ	૨	રૂપું	૨
કાંસુ	૨	સીસું	૨	કલઇ	૨
પીતળ	૨	લોહ	૨	ઘાસ	૧
કેસર	૨				

ઈતિ આશ્વન.

કાર્ત્તિકમાસનું ફલ.

કાર્ત્તિક માસમાંપ શની છે વૃશ્ચિક સંક્રાંતિ શનીવારની છે. કાર્ત્તિક શુદ ૧૫ અને ૩૦ રવીવારે છે. તેથી આ માસ દુનીઆને પીડાકારી છે વેપાર વધારશે અને ધાન્યાદિકોના ભાવ મોંઘા કરશે. સુદ ૭ શનીવારે વૃશ્ચિક સંક્રાંતિ બેસે છે તેથી ભાવઃ—

જુવાર	૦	મગ	૧	ઘઉ	૦
ચણા	૧	અડદ	૧	ચોળા	૧
તુવર	૨	તીલ	૧	જવ	૨
ચોખા	૦	મસુર	૨	સર્સવ	૦
બાજર	૨	અલસી	૨	ઘી	૦
તેલ	૨	ગોળ	૧	સાકર	૦

શ્રીફલ	૦	સોપારી	૦	મંજીઠ	૨
કર્પાસ	૨	સુત્ર	૨	કાપડ	૦
પસમ	૧	સણ	૦	બારદાન	૦
હરડાં	૧	સુંઠ	૦	મરી	૨
ખારો	૨	હળદળ	૧	લાખ	૧
કંકુ	૨	કપુર	૧	કસ્તુરી	૨
સુખડ	૧	જીરૂં	૧	મેથી	૨
હીંગ	૧	ખારક	૨	સોનું	૨
રૂપુ	૨	ખજુર	૨	સીસુ	૨
પીતળ	૨	કાંસુ	૨	ઘાસ	૧
રાઇ	૨	લોહ	૨	કલઇ	૨
કેસર	૨	ત્રાંબુ	૨	ઇતિ કાર્તક.	

માર્ગશીર્ષ માસનું ફલ.

માર્ગશીર્ષ માસમાં ૫ સોમવાર છે તેથી સારૂં છે. ધન સંક્રાંતિ શુદ ૮ સોમવારે બેસે છે તેથી સફેદ વસ્તુ માત્ર મોંઘી કરે બાકી આ માસમાં ફળ સારૂં છે ધન સંક્રાંતિના ભાવ.—

જુવાર	૨	મગ	૨	ઘઉ	૧
ચણા	૨	અડદ	૨	ચોળા	૨
તુવર	૧	તીલ	૨	જવ	૦
ચોખા	૧	મસુર	૨	સર્સવ	૧
બાજરો	૧	અલસી	૦	ઘી	૧
તેલ	૦	ગોળ	૨	સાકર	૨
શ્રીફળ	૨	સોપારી	૨	મંજીઠ	૦
કર્પાસ	૦	સૂત્ર	૦	કાપડ	૧
પસમ	૨	સણ	૨	બારદાન	૨
હરડાં	૨	સુંઠ	૧	મરી	૦
ખારો	૦	હળદળ	૨	લાખ	૧
કંકુ	૨	કપૂર	૨	કસ્તુરી	૨
ચંદન	૧	જીરૂ	૧	મેથી	૧

રાઇ	૦	હીંગ, ઘાસ	૧	ખારક	૨
ખજુર	૨	સોનું, કેસર	૨	ત્રાંબુ	૨
રૂપું	૨	કાંસુ	૨	સીસું	૨
કલઇ	૨	પીતળ	૧	લોહ	૧

પૌષ.— પોષ માસમાં ૫ બુધ છે, બીજા પણ સારા યોગ છે તેથી ફળ સારૂં થશે. આ માસમાં વક્ર થયેલા ગૃહોનું ફળ આગળ જણાવેલ છે, મકર સંક્રાંતિ મંગળવારૂ છે, તેથી આ માસમાં વેપાર સારો ચાલશે. ક્ષત્રી લોકોમાં ગરમાદિક રોગોનો ઉપદ્રવ કરે બાકી ફળ સારૂં છે. શુદ ૭ મંગળવારે મકર સંક્રાંતીના ભાવ

જુવાર	૧	મગ	૨	ચોળા	૧
ચણા	૨	ચડદ	૨	જવ	૧
તુવર, કેસર	૦	તીલ	૨	સર્સવ	૨
ચોખા	૧	અલસી	૦	ઘી	૧
બાજર	૦	ગોળ	૨	સાકાર	૨
તેલ	૦	સોપારી	૨	મંજીઠ	૦
શ્રીફળ	૨	સુત્ર	૦	કાપડ	૧
કપાસ	૦	સણ	૨	બારદાન	૨
પસમ	૧	સૂંઠ	૧	મરી	૦
હરડાં	૨	ખારો	૦	હળદળ	૨
લાખ	૧	ચંદન	૧	કપૂર	૨
કસ્તુરી	૨	રાઇ	૧	જીરૂં	૧
મેથી	૧	સોનું	૨	હીંગ	૧
ખારક ખજુર	૨	વગેરે ધાતુ	૨	ત્રાંબુ	૨
રૂપું	૨	ઘઉં	૧	ઘાસ	૧

માઘ.—માઘ માસમાં ૫ શુક્ર છે. કુંભ સંક્રાંતિ શુદ ૯ બુધવારે બેસે છે, તેથી ફળ સારૂં છે. શુભ કાર્યો દુનીયાંમાં કરાવે. કુંભ સંક્રાંતીના ભાવ.—

જાર	૧	અડદ	૨	ચોળા	૧
ચણા	૨	તીલ	૨	જવ	૧

તુવર	૦	મસૂર	૨	સર્સવ	૧
ચોખા	૧	અલસી	૦	ઘી	૧
બાજર	૦	ગોળ	૨	સાકર	૨
તેલ	૦	સોપારી	૨	મંજીઠ	૦
શ્રીફળ	૨	સુત્ર	૦	કાપડ	૧
કર્પાસ	૦	સુંઠ	૧	બારદાન	૧
પસમ	૨	હળદળ	૨	મરી	૦
હરડાં	૨	કપુર	૨	લાખ	૧
ચંદન	૧	જીરૂ	૧	કસ્તરી	૨
રાઇ	૨	હીંગ	૨	મેથી	૨
સોના માત્રધાતુ	૨	ઘાસ	૦	ખારક ખજુર	૨
મગ	૨	ઘઉ	૧	કેસર	૨

ફાલ્ગુન.—ફાલ્ગુન માસમાં ૫ શની છે શુદ ૧૫ શનીવારે છે. વિદ ૩૦ રવીવારે છે તેથી માસ બહુ નબળું છે અસુર લોકોમાં રોગાદિકોનો ઉપદ્રવ્ય કરશે. આ માસમાં વાતપીતનો વધારો રહેશે શુદ ૭ સુક્રવારે મીન રાસીનો સૂર્ય થાય છે તેના ભાવ.

જુવાર	૨	સુવર્ણવગેરેધાતુ	૦	ઘઉ	૨
ચણા	૦	મગ	૦	અડદ	૦
તુખર	૦	તીલ	૦	સર્સવ	૨
ચોખા	૨	અલસી	૧	ઘી	૨
બાજરો	૧	ગોળ	૦	સાકર	૦
તેલ	૧	સોપારી	૦	મંજીઠ	૧
શ્રીફળ	૦	સુત્ર	૧	પસમ	૨
કર્પાસ	૧	કાપડ	૨	બારદાન	૨
સણ	૨	શૂંઠ	૨	મરી	૧
હરડાં	૦	હળદળ	૦	લાખ	૨
ખારો	૧	કપુર	૦	કસ્તુરી	૦
ચંદન	૨	જીરૂ	૨	મેથી	૨
રાઇ	૦	હીંગ	૦	ખારકખજુર	૨

અગાઉથી આશ્રય આપનાર ગૃહસ્થોનાં નામ.

	પ્રત.
શેઠ ત્રીકમદાશ દુગરશી	૫૦
,, માધવજી દવારકાદાશ કું ...	૨૫
,, શામજી કાનજી	૨૫
,, કોરજી પ્રેમજી	૨૫
,, જેરામ દયાડ	૨૫
ઠા. રૂગનાથ પ્રશોત્તમ બુકસેલર....	૨૫
વ્યા. સવજી ભાગચંદ	૨૦
વ્યાશ હરીરામ શુરજી.........	૨૦
ઠા. રામદાશ પ્રેમજી	૨૦
,, દામજી પ્રશોતમજી..........	૨૦
,, પ્રાગજી પ્રેમજી	૨૦
,, હેમરાજ કેશવજી	૨૦
,, રાધવજી પ્રમાનંદજી	૧૦
,, લાલજી વં દેવકણ.........	૧૦
,, નારાણજી દોશી	૧૦
,, હીરજી કાનજી	૧૦
,, ભાણજી ખીમજી	૧૦
શે. ગોપાલજી પ્રસોતમ..........	૧૦
,, રતનશીઈ શાર	૧૦
,, શામજી દેવજી	૧૦
,, હરીદાશ દયાડ	૧૦
,, ઠાકરશી હેમરાજ	૫
જોશી. માવજી નારાણ.........	૫
ઠા. મથરાદાશ તેજપાલ	૫
,, માવજી મદનજી............	૫
,, ચત્રભુજ હરીદાશ........	૫
,, ઉકેડાર વજી.............	૫
,, ત્રીકમદાશ આશુ	૫
,, તેજપાલ નાનજી	૫
,, ક્રસ્નદાસ પ્રશોતમ.........	૫
,, ચાપશી નાનજી...........	૫
,, નથુ દેવજી	૫

	પ્રત.
વ્યાશ. વશનજી વં. માવજી......	૫
ખત્રી ગોપાલ પ્રશોતમ........	૫
ઠા. વાલજી અખજી..........	૫
જોશી. દુગરશી કુંવરજી	૫
ઠા. રતનશી જાદવજી	૫
શેઠ. દેવચંદ હરીરામ........	૫
,, મેગજી કાઈઆ..........	૫
,, દોશા પ્રશોતમ..........	૫
રા. મનોહરલાલ નંદલાલ......	૫
લું. અં. ખારોટકુંવરજી ઉમરશી	૫
ત્રવાડી વેજના થશંકર........	૫
ઠા. દયાડ નારાયણ..........	૫
જોશી તેજપાલ ઉકેડા........	૫
વ્યાશ પ્રેમજી	૫
ઠા. કેશવજી નથુ શેલર	૫
,, વાગજી દયાડ	૫
ઠા. નરસીવ રિધાણી	૫
શા. દેવજી મુલજી	૪
દવે પ્રાણજીવન મુરાડજી.......	૨
ઠા. પ્રાગજી હીરજી..........	૨
,, નથુ	૨
ખત્રી. પ્રશોતમ જુઠા	૨
ઠા. નારાણ મુરજી	૨
રા. ઠાકરદાશ લલુભાઈ........	૨
ઠા. જીવરાજ નારાયણજી	૨
,, આણંદજી લાલજી	૨
,, કાણકીઆ દયાડ તુલશીદાશ	૨
ઠા. દેવજી ગંગાધર..........	૨
,, ગોવંદજી શવજી	૧
,, દામોદર રતનશી	૧
,, મુલજી કલ્યાણજી	૧

	પ્રત.
વ્યાશ મોનજી પ્રશોતમ........	૧
,, દેશા હરીરામ	૧
,, હરી મુલજી	૧
ઠા. હંશરાજ ભાગચંદ.........	૧
શેઠ. બરજોરજી ફરામજી	૧
જોશી. રામજી નરશી	૧
ઠા. વાલજી પ્રેમજી	૧
જોશી. ચત્રભુજ તુલશીદાશ......	૧
ઠા. દામજી આશુ	૧
વ્યાશ. માવજી કાકુ..........	૧
મુલતાની રેચીરામ વીરૂમલ ...	૧
જો. શવજી શામજી............	૧
ઠા. ખેરાજ કલ્યાણજી.........	૧
રા. માધવજી પીતાંબર.........	૧
રાવડ. ભીમજી મુલજી.........	૧
ઠા. વાલજી પીતાંબર	૧
,, મેગજી ઉમરશી...........	૧
મો. જાનમહમદ હબીબ	૧
ગુલાબદાશ કસ્તનદાશ	૧
રાં. ઢોઢુ તુકાજી	૧
ઠા. ધર્મસી પ્રસોતમ	૧
જો. મેગજી શામજી...........	૧
ઠા. સુંદરજી	૧
,, ચેના નાનજી	૧
ખત્રી. ખટાઉ	૧
દલાલ. મોહનલાલ	૧
ઠા. શવજી ગોકલદાશ	૧
,, માવજી ખીમજી	૧
બ્રહ્મચારી શ્રીકાશીવાલ વઈદરાજ	૧
શોની. શુદરજી	૧
શા. દેવરાજ ટાઈઆ	૧
વ્યા લાલજી........	૧
ઠા. જેઠા પ્રેમજી	૧
વ્યા. મુરારજી	૧
મિ. ત્રીકમદાસ થરદાસ.........	૧

	પ્રત.
ઠા. રામદાશ ચાંપશી —......	૧
વ્યા. નારાણ ભીમજી	૧
શેઠ પ્રેમજી હરજી	૧
વ્યા. હંશરાજ ગોવંદજી	૧
ઠા. વાગજી પ્રસોતમ	૧
,, કાનજી જેકુસન	૧
,, ખુરજી	૧
કચ્છ ભુજ.	
રા. રા. લધા ભાઈ શરૂર ...	૨
રા. જો. ગલુન કુવકીલ	૧
કચ્છ અંજાર.	
રા. રા. ડાકટર શાહેબ તુલશીદાશ હરચંદ..........	૫
જો. જગજીવન ખીમજી	૧
,, પ્રશોતમ મોતી..........	૧
કચ્છમાદવી.	
મી. ચત્ર ભુજ શીવજી	૧
કચ્છ વંજાણ.	
રા.રા.ઠા.વલભદાસ ઉમરશી માસ્તર.	૫
કચ્છરાભરાઈ.	
રા.રા.ઠા. દેશાભાઈ અખઈમાસ્તર	૫
કચ્છનારાણશર.	
સાં ધર્મદાશજી ભરથદાશજી ...	૫
જો. ખેતશી કમેશી.........	૧
કચ્છલખપત.	
જો. નારાણદાશ જીવણદાશ ...	૨
માં. મોતીચંદ નાગજી........	૧
જો. રામજીકારા	૧
પોરબંદર.	
રા. રાં. જો. પ્રેમજી ગોકલદાશ	૧૫
ચીપલોન.	
જો. આણંદજીપુજા.	૧૦
શેઠ. પ્રશોતમ રવજી.	૨૦
કુમટા.	
શેઠ. વશનજી મુરારજી.	૫

जाहेर खबर.

આ પુસ્તકમાં વર્ષનો વરતારો જે છે તે હાલ મારો પેહેલો પ્રયત્ન છે પણ આવી રીતથી વખતે વખતે નવી જ્યોતિષ બાબતની ખુબી રાખી માત્ર હિંદુસ્તાનમાં આવેલા મુખ્ય શહેરો તથા ગામોના દેશાંતર લઇ ગણીત પ્રમાણે વેપારીઓને ઉપયોગસારૂ માસ માસનો વરતારો સંક્રાંતિની ઉપરથી આવી રચનાથી યુક્ત દરવર્ષે મકરસંક્રાંતિના લગભગ અમારા તરફથી બહાર પડશે. તેને શુજ્ઞ લોકો અવશ્ય દૃષ્ટિપથ કરશે એવી આશા છે. કિંમત રૂ. ૦।

આ પુસ્તક નીચે લખેલે ઠેકાણેથી મળશે.

મુંબઇ—પંડિત જયેષ્ઠારામ મુકુંદજીની દુકાને મુમાદેવીના દક્ષિણ દરવાજા પાસે.

વડનીગાદી—ડા. ત્રીકમ નથુના માળામાં પેલે દાદરે અમારે ત્યાં.

,, ભીલાવાળા માળામાં જોસિ રામદાસ જુઠાભાઇ મધાણીને ત્યાંથી રોકડા પૈસાથી મળશે.

જકરીઆની મસીદ—ની લેનમાં બુકસેલર રૂગનાથ પરસોત્તમને ત્યાં.

કચ્છભુજમાં—રા. રા. પ્રભુરામ હરિરામને ત્યાંથી મલશે.

કચ્છઅંજાર—રા. રા. ઇશ્વર દયાળજીને ત્યાંથી મળશે.